

Thulaganyo ya go ruta

SETSWANA

PUO YA GAE

KGWEDITHARO 3

MOPHATO

3

Thulaganyo ya go Ruta

MOPHATO 3 | KGWEDITHARO 3

SETSWANA

Copyright © 2026 National Educational
Collaboration Trust (NECT)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0
International License (CC BY-NC-ND 4.0).

Additional permissions beyond the scope of this license
may be available. For further information, please
contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

KGWEDITHARO 3

THULAGANYO YA GO RUTA

Go Reetsa le go Bua: Itsise Thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditshwantsho
le dilwana
tsa nnete tsa
thitokgang go
bontshiwa

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Dira paakanyo ya go bontsha thitokgang:** *Re bagwebi*
2. **Botsa dipotso tse di tlhamaletseng go rotloetsa lemorago la kitso la barutwana.**
 - Ke dilo dife tse batho ba di rekisang mo tikologong ya lona?
 - Ke ka ntlha ya eng fa batho ba simolola dikgwebo tsa bone?
 - Fa o ka simolola kgwebo, o ka rata go rekisa eng?
3. **Dira mmapa wa tlhaloganyo o dirisa dipotso mme barutwana ba di arabe.**
4. **Kwala dikarabo tsa gago mo mmapeng wa tlhaloganyo go oketsa kitso ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 2.**
6. **Bolelela barutwana go supa tokafatso ya puo ya thitokgang.**
 - a. Buisetsa tokafatso ya puo kwa godimo.
 - b. Laela barutwana go e buisa le wena, kgotsa go e boeletsa fa morago ga gago:
Kolobe go rekwa e e bonwang.
7. **Dira puisano ya tokafatso ya puo le barutwana.**
 - a. Botsa jaana: A lo ka mopolelela gore seno se kaya eng? / A lo ka kgona go bona karabo?
 - b. Rotloetsa barutwana go abelana dikakanyo tsa bona.
 - c. Tlhalosa bokao kgotsa neela karabo ka tsela e e latelang: Fa o rekisa sengwe o tswanetse wa dira gore batho ba itse ka ga sona gore ba kgone go reka. Seno se tla dira gore kgwebo ya gago e tswelele.

Medumopuo le dibopapuo: Go sekaseka jaaka phaposiborutelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwala lenaane le medumo mo patitšhokong gore di bonale sentle:

a	e	i	o	u
l	m	n	k	b
f	g	th	kg	ng
kh	w	ts	tl	tlh

- Baya barutwana sentle mo mmetsheng kgotsa fa fatshe fa pele ga gago.**
- Buisanang ka ga go buisa le go kwala.**
- Kopa barutwana go lebana le go bua ka ga dipotso tse di latelang:
Re tshwanetse go dira eng gore re kgone go buisa le go kwala mafoko?**
- Morago ga nakwana kopa barutwana go abelana ka dikarabo tsa bona.**
- Leka go netefatsa gore dikarabo tsa bona di akaretsa dintlha tse di latelang:**
 - Re tshwanetse go itse go buisa medumo yotlhe e e mo puong ya rona.*
 - Re tshwanetse go itse go pataganya medumo go bopa mafoko.*
 - Re tshwanetse go itse go kgaoganya mafoko ka medumo le go a kopanya gape.*
 - Re tshwanetse go itse go kwala medumo gore re kgone go kwala mafoko.*
- Fa barutwana ba ntse ba abelana ka dikarabo, biletsa morutwana a le mongwe kgotsa ba le babedi go tla go bontsha seno mo patitšhokong.**
- Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 4.*
 - Buisetsa barutwana kgannyana o bo o e buisa le bona.*
 - Buisanang ka ga dipotso tse di latelang morago ga puiso.*
 - Elatlhoko barutwana ba ba nang le dikgwetlho tsa go buisa, le se ba kgaratlhang ka sona.*
 - Rarabolola dikgwetlho tseno ka nako ya puisokaditlhophha.*

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 1

1. **Itsise kgang.**

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tllile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Go rekisiwa mae a a tlhololo.*
- Bua jaana: *Nkokoago Rebhone o na le dikoko di le dintsi tse di beelang mae a mantsi! Go na le mae a le mantsi moo a iphitlhleng gongwe le gongwe ka mo jarateng. Ka letsatsi lengwe, morago ga gore tsala ya Rebhone, Tiro a ba etela mme a rata mae a a tlhololo, mme nkoko a a nna le kakanyo e e botlhale. O ne a tsata tshweetso ya go aga hoko ya dikgogo le go simolola kwebo ya balelapa. Rebhone o taka letshwao le lentle, mme kgaitadie Rekgopotswe o dira dipampitshana tsa mebalabala tsa papatso go bapatsa mae a a tlhololo a bona. A kgwebo ya bona e ntšhwa e e kgatlhisang e tla atlega? A ba tla godisa kgwebo ya bona go nna e kgolo.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. **Aga lemorago la kitso la barutwana.**

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. **Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.**

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira diphopholetso tsa kitso.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 4.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse baratwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng
 - b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
 - c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
 - d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tlhaloganya le go bua ka thitokgang.
 - e. Ba buisetse lenaane la mafoko.
2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**
 - a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *dirobe tsa dikgogo: Ntlo e nnye kgotsa lefelo la tshireletso le dikgogo di nnang mo go lone.*
 - *go bapatsa: Go bolelela batho ka sengwe se o batlang go se rekisa.*
 - *Pampitshana ya papatso: Pampiri e e nayang batho tshedimosetso.*
 - *go godisa: Go dira sengwe se segolo kgotsa go se godisa.*
3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: Go sekaseka jaaka phaposiborutelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Buisanang ka ga go buisa ka thelelo.**
2. **Gakolola barutwana gore go buisa ka thelelo go raya:**
 - a. *Go buisa o sa dire diphoso.*
 - b. *Go buisa ka lebelo le le siameng jaaka ekete o a bua.*
 - c. *Go buisa ka maikutlo le modumo o o siameng (go fetola modumo wa lentswe go tlhagisa bokao).*
3. **Kopa barutwana go lebana le go bua ka ga dipotso tse di latelang:**
Re ka dira eng go tokafatsa go buisa ka thelelo?
4. **Morago ga nakwana kopa barutwana go abelana ka dikarabo tsa bona.**
5. **Leka go netefatsa gore dikarabo tsa bona di akaretsa dintlha tse di latelang:**
 - a. *Re ka reetsa ka tlhoafalo fa morutabana a re buisetsa.*
 - b. *Re ka ikatisa ka go buisa kgang e le nngwe magetlho a a mmalwa.*
 - c. *Re ka buisa letsatsi le letsatsi gore re tokafatse go buisa ga rona.*
Re buisetsa bonnake le bonkgonne ba rona gore re bone gore a ba itumelela puiso ya rona.
6. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 5.
 - b. Buisetsa barutwana kgannyana o bo o e buisa le bona.
 - c. Buisanang ka ga dipotso tse di latelang morago ga puiso.
 - d. Ka bofelong, botsa barutwana gore a ba na le ditlhobaelo ka ga buisa ka thelelo. Fa di le gone, o di kwale.
 - e. Rarabolola dikgwetlho tseno ka nako ya puisokaditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke a itumela fa ____ a re buisetsa kgannyana.*
 - *Ke rata dikgannyana ka ga _____.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole: popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlheng tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 31

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Go rekisiwa mae a a tlhololo*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 5.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta tlotlofoko mme le buisane ka setshwantsho sa thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.

- a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *mogwebi: Motho yo o simololang kgwebo mme a rekisa dilo kgotsa ditirelo gore a bone madi.*
 - *kgwebo: Tiro e batho ba e dirang go bona madi ka go rekisa dithoto kgotsa ditirelo.*
 - *dipalelo: Go bona dikarabo o dirisa dipalo.*
 - *moreki: Motho yo o rekang sengwe mo lebenkeleng kgotsa mo kgwebong.*
- b. Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 6.
- b. Bolelela barutwana tshedimosetso e e latelang ka setshwantsho:
 - *Gantsi batho ba rekisa dilo kgotsa ba dira ditirelo gore ba bone madi. Se se bidiwa kgwebo. Dikgwebo dingwe di dikgolo thata, mme tse dingwe ke dikgwebo tse dinnye tsa malapa.*
 - *Fa batho ba dira mmogo mo kgwebong, gantsi ba nna le ditiro tse di farologaneng. Motho yo mongwe a ka jala dimela, yo mongwe a ka nna a thusa bareki, mme yo mongwe a ka nna a bala ditlhwatlhwa tsa tsone.*
 - *Mogwebi ke motho yo o simololang kgwebo. Gantsi bagwebi ba akanya ka ditsela tsa go thusa batho fa ba ntse ba bona madi ka go rekisa dilo kgotsa go tlamela ka ditirelo tse di tlhokegang mo ditikologong tsa bone.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

- a. Dirisa dipotso tse di latelang go buisana ka setshwantsho jaana:
 - Botsa potso ya ntlha.
 - Laela barutwana go buisana ka potso le molekane wa bona.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa ka bongwe go abelana dikarabo tsa bona.
 - Aga lemorago la kitso la barutwana ka go siamisa se basa se tlhaloganyeng le go abelana tshedimosetso e e amanang le thitokgang.
 - Boeletsa thulaganyo eno ka dipotso tsotlhe.

4. Dipotso:

- a. *Ke ditiro dife tse di farologaneng tse o bonang batho ba di dira mo setshwantshong seno?*
- b. *O akanya gore ke eng fa balelapa ba lema le go rekisa dimela?*
- c. *O akanya gore batho ba tlhoka bokgoni bofe go tsamaisa kgwebo?*

Medumopuo le dibopapuo: Go sekaseka jaaka phaposiborutelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle mo mmetsheng kgotsa fa fatshe fa pele ga gago.**
2. **Buisanang ka ga go buisa ka tlhaloganyo.**
3. **Gakolola barutwana gore go buisa ka tlhaloganyo go raya:**
 - a. *Go tlhaloganya kgannyana.*
 - b. *Go gakologelwa kgannyana.*
 - c. *Go akanya ka ga kgannyana, o botsa le go araba dipotso.*
4. **Kopa barutwana go lebana le go bua ka ga dipotso tse di latelang:**
Re ka dira eng go tlhaloganya se re se buisang?
5. **Morago ga nakwana kopa barutwana go abelana ka dikarabo tsa bona.**
6. **Leka go netefatsa gore dikarabo tsa bona di akaretsa dintlha tse di latelang:**
 - a. *Re ka buisa kgannyana magetlho a a mantsi.*
 - b. *Re ka leka go tlhaloganya mafoko a mantšhwa kgotsa ra kopa mongwe go re tlhalosetsa ona.*
 - c. *Re ka buisa letsatsi le letsatsi gonne seno se tla oketsa kitso ya rona.*
 - d. *Fa re fetsa go buisa kgannyana re ka leka go akanya ka ga:*
 - *Kakanyokgolo ke eng*
 - *Go diragetse eng pele, ga latela eng, ga felela ka eng*
 - *Baanelwa ke bo mang*
 - *Se o se ratile mo kgannyeng*
 - *Se o se ithutileng mo kgannyeng*
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. *Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 1.*
 - b. *Buisetsa barutwana kgannyana o bo o e buisa le bona.*
 - c. *Buisanang ka ga dipotso tse di latelang morago ga puiso.*
 - d. *Kwa bokhutlong botsa barutwana ka ga ditlhobaelo tsa bona ka go buisa ka tlhaloganyo, o bo o di kwala.*
 - e. *Rarabolola dikgwetlho tseno ka nako ya puisokaditlhopha.*

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke rata go araba dipotso ka ga dikgannyana.*
 - *Ke rata go itlhamela dikgannyana.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 31

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Go rekisiwa mae a a tlhololo.*
- Bua jaana: *Nkokoago* Rebone o na le dikoko di le dintsi tse di beelang mae a mantsi! Go na le mae a le mantsi moo a iphitlhleng gongwe le gongwe ka mo jarateng. Ka letsatsi lengwe, morago ga gore tsala ya Rebone, Tiro a ba etela mme a rata mae a a tlhololo, mme nkoko a a nna le kakanyo e e botlhale. O ne a tsata tshweetso ya go aga hoko ya dikgogo le go simolola kwebo ya balelapa. Rebone o taka letshwao le lentle, mme kgaitسادie Rekgopotswe o dira dipampitshana tsa mebalabala tsa papatso go bapatsa mae a a tlhololo a bona. A kgwebo ya bona e ntšhwa e e kgatlhisang e tla atlega? A ba tla godisa kgwebo ya bona go nna e kgolo?

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Botsa barutwana: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?

Go kwala: Itsise le go ikatisetsa PYP

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Itsise go tlhoma mogopolo mo PYP (Popego ya Polelo).**
 - a. Bua jaana, mo bekeng eno re tla tlhoma mogopolo mo: O dirisa ditsejwana (matshwao a puo) go bontsha mafoko a mongwe a a buileng (puo e e tlhamaletseng).
 - b. Kwala polelo mo patišhokong: O rile, "Ke batla go simolola kgwebo."
 - c. Tlhalosa PYP mo bokaelong jwa yone: Ditsejwana (matshwao a puo) a dirisiwa go bontsha mafoko a mongwe a a buileng (puo e e tlhamaletseng).
2. **Ikatisetse PYP le barutwana.**
 - a. Kwala mo patišhokong: Nkoko o rile re na le ditamati tse dintsi go rekisa.
 - b. Botsa barutwana: Re baya kae ditsejwana go bontsha sentle gore motho yoo o buile eng? Ke matshwao afe a mangwe a puiso a re tshwanetseng go a dirisa?
 - c. Abelana ka dikakanyo le barutwana: Nkoko o buile jaana: re na le ditamati di le dintsi tse re ka di rekisang. Gonne ano ke mafoko a ga nkoko ka tlhamalalo, re a kwala mo teng ga ditsejwana. Ditsejwana ke matshwao a puo a a kgethegileng a a kayang se mongwe a se buileng. Re ka latela dikgato tse di latelang: Nkoko o rile e re bolelela gore ke mang yo o buang. Re tshwanetse go kwala phegelwana fa pele ga lefoko le le buiwang. Ditsejwana di tsenya mafoko a nkoko a a buang mo gare. Lefoko la ntlha mo teng ga ditsejwana le simololwa ka tlhakakgolo. Re tshwanetse go kwala khutlo pele re kwala ditsejwana tse di tswalang gonne ke karolo ya mafoko a nkoko a a buileng. Re kwala: Nkoko o rile, "Re na le ditamati di le dintsi tse re ka di rekisang."
3. **Naya barutwana nako ya go ikatisetsa PYP ka nosi.**
 - a. Kwala mo patišhokong:
 - O rile ke na le kakanyo e ntle.
 - Mme o rile a re ye kwa marekelong.
 - A re rekiseng mae a rona a a setseng a rialo.
 - b. Tlhalolosetsa barutwana: Baya ditsejwana mo maemong a a nepagetseng. Gakologelwa go tsenya phegelwana, tlhakakgolo le khutlo mo dipolelong tsa gago.
 - c. Naya barutwana metsotso e le mmalwa go wetsa tiro.
4. **Tlhatlhoba gore barutwana ba tlhaloganya eng.**
 - a. Bitsa barutwana gore ba kopane gape.
 - b. Kopa barutwana ba ba farologaneng gore ba abelane ka dikarabo tsa bone.
 - c. Bontsha: Ditsejwana (matshwao a puo) a dirisiwa go bontsha mafoko a mongwe a a buileng (puo e e tlhamaletseng).

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 7.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Go sekaseka jaaka phaposiborutelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle mo mmetsheng kgotsa fa fatshe fa pele ga gago.**
2. **Buisanang ka ga dibopapuo.**
3. **Gakolola barutwana seno:**
 - a. *Sebopapou ke karolo e nnye mo puong e e nang le bokao.*
 - b. *Lefoko le ka bopiwa ka sebopapuo se le sengwe, sekao: bua*
 - c. *Lefoko le ka bopiwa ka dibopapuo di le dintsi, sekao: bue-le-lana*
4. **Botsa barutwana go abelana ka dikai tsa bona. Reetsa dikarabo tsa bona.**
5. **Bolelela barutwana gore mo kgweditharong eno, re tllile go tlhoma mogopolo mo dibopapuong e le mokgwa wa go tlhaloganya puiso.**
6. **Kopa barutwana go lebana le go bua ka ga dipotso tse di latelang:**
Go buisa le go tlhaloganya bokao ba dibopapuo tse di farologaneng go re thusa jang?
7. **Morago ga nakwana kopa barutwana go abelana ka dikarabo tsa bona.**
8. **Amogela le go buisana ka ga dikarabo tsotlhe o bo o oketsa ka se:**
 - a. *Fa re tlhaloganya bokao ba sekapuo, re ka kgona go buisa mafoko a le mantsi gonne re kgona go buisa karolo ya lefoko.*
 - b. *Fa re kgona go buisa sebopuapuo, re ka kgona go buisa mafoko a maleele gonne a le karolo ya sebopapuo.*
 - c. *Fa re itse bokao ba sebopapuo, re ka kgona go itse bokao ba mafoko a re sa a itseng.*
9. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. *Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 8.*
 - b. *Buisetsa barutwana kgannyana o bo o e buisa le bona.*
 - c. *Buisanang ka ga dipotso tse di latelang morago ga puiso.*

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona reka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Sebopapuo ke karolo ya lefoko.*
 - *Se oketsa kgotsa go fetola bokao ba lefoko.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 31

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Go rekisiwa mae a a tihololo*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tihaloganya.
 - Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tihaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tihaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Morutabana o re bontsha gore re rulaganya jang

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsise setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, gompiano re tlile go kwala ka: Kgannyana ka ga moanelwa yo o neng a simolola kgwebo.
2. **Tlhalosa dikarabo tsa gago tsa tiro ya go kwala ka molomo, pele o kwala. Dirisa letlhomeso la go kwala.**
 - a. Bua jaana: Ke tlile go kwala kgannyana ka ga moanelwa yo o simololang ____ kgwebo ya go ...
3. **Bontsha go rulaganyetsa tiro ya go kwala mo patišhokong.**
 - a. Thala setshwantsho sa ka bonako se se bontshang: Moanelwa le kgwebo ya gagwe.
 - b. Dira mmapa wa tlhaloganyo go rulaganya kgang ya gago:
 - Moanelwa wa gago ke mang? (Leina le dingwaga)
 - Moanelwa wa gago o batla go simolla kgwebo ya eng?
 - Moanelwa wa gago o tlotla le mang ka ga dikakanyo tsa gagwe?
 - Ba akanya le go dira ditshwetso dife morago ga dipuisano?
 - Ba tlile go simolola kgwebo ya bona jang, kwa kae?
 - Go diragala eng ka letsatsi la ntlha la kgwebo?
 - Moreki wa ntlha a reng?
 - Ke mathata afe a a tlhagelelang mo kgwebong?
 - Moanelwa wa gago o a rarabolola jang?
 - Kgannyana e fela jang? Moanelwa o ikutlwa jang?
4. **Dira gore barutwanana ba simolole go akanya.**
 - a. Bua jaana: kamoso, o tlile go rulaganya mokwalo wa gago. Tla ka dikakanyo tsa gago kamoso.

Letlhomeso la go kwala:

Ka letsatsi lengwe ____ a swetsa gore o batla go simolola kgwebo.

O batla go...

O ne a tlotla dikakanyo tsa gagwe le...

O ne a swetsa ka gore...

O tla simolola kgwebo ya bona kwa...

Kwa tshimologong, dilo di ne tsa...

Fela moreki o ne a tla mme a re, "..."

Ka tshoganyetso go ne ga nna le mathata ka...

O ne a thswanelwa ke go...

Kwa bofelong...

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 8.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse baratwana ba Setlhopha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomeso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tthalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: leka, lekelela, lekana, lekega
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Ke kgona go bopa mafoko a le mane ka lefoko leka.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 10.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 31

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Go rekisiwa mae a a tihololo*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompieno re ya go thala le go kwala ka karolo e re e ratang ya kgang.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Tswala matlho a gago mme o itire yo o akanyang.
 - b. Bula matlho a gago mme o bue jaana: Karolo ya me e ke e ratang ka kgang ke fa...
 - c. Leka gore o seke wa tlhopha sekao sa karolo e e botlhofo thata ya kgang.
 - d. Thala setshwantsho sa ka bonako mo patitšhokong. Fa o ntse o thala, tlhalosa gore o thala eng.
 - e. Kwala lefoko le le 1-2.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bolelela barutwana go tswala matlho a bona mme ba akanye ka karolo e ba e ratang thata ya kgang.
 - b. Bua jaana: Akanya ka kakanyo ya gago, o seke wa kopisa sekao sa me.
 - c. Morago ga foo, bolelela barutwana go bula matlho a bona mme ba buisane ka dikarabo tsa bona le molekane wa bona.
 - d. Go tsweng foo, laela barutwana go thala karolo eno ya kgang mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - e. Thusa barutwana go oketsa ka lefoko le le 1-2 mo dithalong tsa bona.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Barutwana ba rulaganya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, gompieno re tlile go kwala ka: Kgannyana ka ga moanelwa yo o neng a simolola kgwebo.
2. **Laela barutwana go akanya ka dikarabo tsa bona tsa setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, jaanong akanya ka mokgwa o o tla arabang setlhogo sa go kwala ka teng.
 - b. Laela barutwana go abelena kakanyo ya bona le balekane ba bona.
 - c. Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona le phaphosi.
3. **Laela barutwana go rulaganya go kwala ga bona mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
 - a. Bua jaana: Jaanong dirisa mmapa wa tlhaloganya go kwala dikakanyo tsa gago le thulaganyo ya gago ya tiro ya go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go rulaganya.**
 - a. Bua jaana: Mpolelele ka dikakanyo tsa gago.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlheng go wetsa mmapa wa bona wa tlhaloganyo.

Letlhomeso la go kwala:

Ka letsatsi lengwe ____ a swetsa gore o batla go simolola kgwebo.

O batla go...

O ne a tlotla dikakanyo tsa gagwe le...

O ne a swetsa ka gore...

O tla simolola kgwebo ya bona kwa...

Kwa tshimologong, dilo di ne tsa...

Fela moreki o ne a tla mme a re, "..."

Ka tshoganyetso go ne ga nna le mathata ka...

O ne a thswanelwa ke go...

Kwa bofelong...

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 5.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Go Neela ka Molomo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng a go reetsa barutwana ba bangwe ba neela ka molomo.**
2. **Gopotsa barutwana ka tiro e e latelang: Bontsha le go ba bolelela**
 - a. Emisetsa selwana kgotsa setshwantsho se o se tlleng go re bontsha sona kwa godimo.
 - b. Re bolelele ka selwana kgotsa setshwantsho. Bua jaana:
 - Gompiano ke tlile go le bolelela ka...
 - Ke... (bogolo, mmala, bokete, phopholego, jalo jalo.)
 - E dirisetswa...
 - Ke a se rata ka gone...
 - c. Go tswa foo, botsa phaposi: Aa go na le dipotso?
 - d. Fa mongwe a na le potso, leka ka bojotlhe go e araba.
3. **Gopotsa barutwana ka bokgoni ba go neela jo bo latelang:**
 - a. Fa o neela puo, gakologelwa go:
 - Emisa selwana kgotsa setshwantsho gore mongwe le mongwe a se bone
 - Bua polelo ya gago ka tatelano e e nepagetseng
 - Bua dilo gangwe – o seka wa ipoeletsa
 - Bua ka lentswe le le kwa godimo le le phepa
4. **Bitsa barutwana baba tlhophilweng ka bongwe go dira neelo ya bona.**
 - a. Aga go itshepa mo morutwaneng mongwe le mongwe ka go lebogela neelo ya bona le go ba naya dipegelo tse di siameng.
 - b. Kwa bokhutlong ba thuto, Naya phaposi pegelo ya kakaretso go tokafatsa go neelo ya bona. Sekao: Ke ne ke kgaratlha go utlwa bangwe ba lona. Ka kopo lehang go bua ka lentswe le le utlwagalang – re batla go utlwa se o tla se buang.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: ba - mo setlhopeng sa maina sa mo /ba**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya 'bontsi' ba maina a a kayang batho.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - O thusa molemi.
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - O thusa balemi.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - O thapisa mogwebi.
 - O thapisa bagwebi.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 12.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Kelvin Doe o tswaletswe Freetown, Sierra Leone.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 15

1. **Itsise kgang.**

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Kelvin Doe: DJ Focus*
- Bua jaana: *Kgang* eno ya nnete e ka ga mogwebi yo o bidiwang Kelvin Doe. Re kopana le Kelvin fa a le dingwaga di le lesome, a nna kwa nageng ya gaabo ya Sierra Leone. Kelvin o tsaya tshweetso ya go rarabolola bothata jo bogolo mo boagisaneng: malatsi a a lefifi go se na motlakase. O batla ka mo dikgamelong tsa matlakala mathale a a latlhilweng, le didiriswa tsa motlakase tse di latlhilweng. Ka go dira ka thata le go tsepamisa mogopolo, Kelvin o ithuta boenjinere mme o aga beteri e egakgamatsang ka matlakala. Morago ga moo, o lora le go feta mme o tlhama seteišene sa seyalemowa kwa gaabo, mme e nna DJ Focus! A re buiseng go bona gore ditoro tsa ga Kelvin di mo isa kae.
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. **Aga lemorago la kitso la barutwana.**

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. **Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.**

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira ditshekatsheko.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 12.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 2.
 - b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
 - c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
 - d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tlhaloganya le go bua ka thitokgang.
 - e. Ba buisetse lenaane la mafoko.
2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**
 - a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *boitlhamedi: Go kgona go akanya ka dikakanyo tse dintšhwa le tse di botlhale go rarabolola mathata.*
 - *boenjinere: Go tlhama le go aga dilo go rarabolola mathata.*
 - *sefetisi: Sediriswa se se romelang matshwao a seyalemoya gore batho ba kgone go reetsa seteišene sa seyalemowa.*
 - *boitshoko: Go tswelela o dira ka natla le fa sengwe se le thata.*
3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: ba - mo setlhopeng sa maina sa mo /ba**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Bana ba bona monna.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Bana ba bona banna.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Ba bogetse tiro ya moagi.
 - Ba bogetse tiro ya baagi.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 13.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Fa Kelvin a le dingwaga di le . O ne a batla go baakanya bothata jwa motlakase.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 17

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Kelvin Doe: DJ Focus*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 13.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Kanelokgang ya Maitlhamelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baakanyetsa barutwana kanelokgang ya maitlhamelo.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Bolelela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng ya 14.
2. **Kaela barutwana go lebelela ditshwantsho.**
 - a. Botsa jaana: O bona eng mo setshwantshong seno?
3. **Bolelela barutwana gore mongwe le mongwe o tshwanetse go itlhamela kgang e khutshwane ka setshwantsho.**
4. **Bolelela barutwana gore sebopego sa kgang ya bona se nne jang. Bua jaana:**
 - a. Naya moanelwa mongwe le mongwe mo kgannyeng ya gago leina.
 - b. Bua gore kgang e diragalela kwa kae.
 - c. Kgang ya gago e tshwanetse go nna le tshimologo, bogare le bokhutlo.
 - d. Setshwantsho seno se bontsha karolo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha tshimologo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bogare ba kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bokhutlo ba kgang ya gago.
 - e. O ka simolola kgang ya gago ka gore:
 - “Ke na le kakanyo!” ____ ga rialo...
 - Lelapa la ____ le ne le na le merogo e le mentsi thata, ba ne ba sa itse gore ba dire eng ka yone...
 - “Ke na le kitsiso e ke tshwanetseng go e dira,” Mmê a rialo...
5. **Laela barutwana go dira tirwana.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go akanya ka Dikgang tsa bona ka tidimalo.
 - b. Go tswa foo, laela barutwana go refosana go anela ditlhopha tsa bona dikgang. O ka rata go dirisa ‘thobane ya go bua/leje’ go dira seno.
 - c. Fa barutwana ba ntse ba bua, tsamayatsamaya mme o ba reetse.
6. **Konela thuto ka tsela e e latelang:**
 - a. Bitsa morutwana a le mongwe go abelana kgang ya bona le phaposing kgotsa botsa barutwana ba le 1–2 dipotso ka dikgang tsa ditlhopha tsa bona.
 - Botsa jaana: Kgang ya X e ne e le ka ga eng?
 - Botsa jaana: Ke eng se o se ratileng ka kgang ya ga X?
 - b. Naya paposi kakgelo ka kakaretso go tokafatsa dikgang tsa bona. Sekao: Go le gantsi, kwa tshimologong ya kgang, re bua gore kgang e diragalela kwa kae, le gore baanelwa ke bomang. Mo nakong e e tlang, le kang go akaretse tshedimosetso eno mo dikgannyeng tsa lona.

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
2. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: ba - mo setlhopeng sa maina sa mo /ba**
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Bana ba reetsa morutabana.
4. **Laela barutwana go kopololela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
5. **Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - a. Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - b. Kwala o bontshe goreao 1 se fetoga jang.
6. **Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
7. **Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - a. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Ditau di leleka motsomi.
8. **Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
9. **Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Bana ba reetsa barutabana.
 - Ditau di leleka batsomi.
10. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 15.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Kelvin o ne a sweetsa ka gore o batla go simolola setei ene sa sealemowa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole: popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 17

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kelvin Doe: DJ Focus*
- Bua jaana: *Kgang eno ya nnete e ka ga mogwebi yo o bidiwang Kelvin Doe. Re kopana le Kelvin fa a le dingwaga di le lesome, a nna kwa nageng ya gaabo ya Sierra Leone. Kelvin o tsaya tshweetso ya go rarabolola bothata jo bogolo mo boagisaneng: malatsi a a lefifi go se na motlakase. O batla ka mo dikgamelong tsa matlakala mathale a a latlhlweng, le didiriswa tsa motlakase tse di latlhlweng. Ka go dira ka thata le go tsepamisa mogopolo, Kelvin o ithuta boenjineri mme o aga beteri e egakgamatsang ka matlakala. Morago ga moo, o lora le go feta mme o tlhama seteishene sa seyalemowa kwa gaabo, mme e nna DJ Focus! A re buiseng go bona gore ditoro tsa ga Kelvin di mo isa kae.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira ditshekatsheko.
 - Botsa barutwana: Ka gale re ithuta sengwe go tswa mo kgannyeng. Ka dinako dingwe, re tlhoka go tsaya tshweetso fa sengwe se ne se nepagetse kgotsa se fosagetse. Ka dinako dingwe, re tlhoka go tsaya tshweetso fa sengwe se ne se siame kgotsa se le bosula. O ithutile eng go tswa mo kgannyeng eno?

Go kwala: Morutabana o re bontsha kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsitse gape setlhogo sa go kwala le ditlhokego tsa sona.**
 - a. Bua jaana, gompieno re tllile go kwala ka: Kgannyana ka ga moanelwa yo o neng a simolola kgwebo.
 - b. Tlhalosa ditlhokego tsa tiro:
 - Mofuta: Kgang ya maitlhamelo / boammaaruri le maitlhamelo
 - Dipolelo / ditemana: Kwala kgang ya bonnye dipolelo di le lesome.
 - PYP: Ditsejwana (matshwao a puo) a dirisiwa go bontsha mafoko a mongwe a a buileng (puo e e tlhamaletseng).
2. **Bontsha tiro mo patitšhokong.**
 - a. Gakolola barutwana ka dikakanyo tsa gago go tswa go mmapeng wa tlhaloganyo.
 - b. Bontsha barutwana gore ba tla wetsa jang letlhomeso la go kwala ba dirisa thulaganyo.
3. **Laela barutwana go simolola go kwala ka mo dibukeng tsa bona.**
 - Bua jaana: jaanong dirisa thulaganyo ya gago go feleletsa letlhomeso la go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go simolola go kwala.**
 - a. Bua jaana: A re lebeleleng mmapa wa rona wa tlhaloganyo mme re o dirise go simolola go kwala.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go dirisa letlhomeso la go kwala.

Letlhomeso la go kwala:

Ka letsatsi lengwe ____ a swetsa gore o batla go simolola kgwebo.

O batla go...

O ne a tlotla dikakanyo tsa gagwe le...

O ne a swetsa ka gore...

O tla simolola kgwebo ya bona kwa...

Kwa tshimologong, dilo di ne tsa...

Fela moreki o ne a tla mme a re, "..."

Ka tshoganyetso go ne ga nna le mathata ka...

O ne a thswanelwa ke go...

Kwa bofelong...

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 15.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tihalosetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhopha tsa 4–6.
2. Tlhopha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswela jalo go dikologa setlhopha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswela jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhopha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: ba - mo setlhopheng sa maina sa mo /ba**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 16.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Kelvin o ne a inaya leina le a tla le dirisang mo seyamoweng Dj Focus.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 17

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kelvin Doe: DJ Focus*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira ditshekatsheko.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ka gale re ithuta sengwe go tswa mo kgannyeng. Ka dinako dingwe, re tlhoka go tsaya tshweetso fa sengwe se ne se nepagetse kgotsa se fosagetse. Ka dinako dingwe, re tlhoka go tsaya tshweetso fa sengwe se ne se siame kgotsa se le bosula. O ithutile eng go tswa mo kgannyeng eno?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Barutwana ba a kwala kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka ga tiro ya go kwala le tlhokego tsa yona.**
 - a. Bua jaana, gompiano re tla wetsa go kwala: Kgannyana ka ga moanelwa yo o neng a simolola kgwebo.
2. **Laela barutwana go tswela go kwala mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
3. **Farolanya.**
 - a. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go wetsa letlhomeso la go kwala.
 - b. Naya barutwana ba ba bonako tirwana ya koketso ya ka bonako: Kwala polelo e nngwe mo kwalong ya gago.
4. **Neela tirogae fa go tlhokega.**
 - a. Tlhalosa gore barutwana ba tshwanetse go feleletsa go kwala tirogae ya bona fa ba sa e fetsa.

Letlhomeso la go kwala:

Ka letsatsi lengwe ____ a swetsa gore o batla go simolola kgwebo.

O batla go...

O ne a tlotla dikakanyo tsa gagwe le...

O ne a swetsa ka gore...

O tla simolola kgwebo ya bona kwa...

Kwa tshimologong, dilo di ne tsa...

Fela moreki o ne a tla mme a re, "..."

Ka tshoganyetso go ne ga nna le mathata ka...

O ne a thswanelwa ke go...

Kwa bofelong...

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 16.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomiso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomiso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tthalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: bataki, baruti, baoki, baagi, badiri
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Bataki ba a taka.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 18.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 17

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kang: *Kelvin Doe: DJ Focus*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompiano re ya go dira kwalo ya go tlhaloganya ka ga kang.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Kwala dipotso mo patitshokong.
 - b. Buisetsa potso nngwe le nngwe kwa godimo.
 - c. Tlhalosa gore potso e batla mofuta ofe wa karabo.
 - d. Sekao: Anna o ne a apere eng? Karabo e tshwanetse go re bolelela ka seaparo sa ga Anna.
 - e. Sekao: O akanya gore Anna a ka bo a dirile eng? Karabo ga e yo mo setlhangweng – barutwana ba tshwanetse go akanya ka dikarabo tsa bona.
 - f. Bontsha barutwana gore fa tlase ga potso nngwe le nngwe go na le polelo e e simololang. Tlhalosa gore ba tshwanetse go dirisa seno go ba thusa go kwala karabo ya bona.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibuka tsa go kwalela tsa bona mme ba kwale letlha le setlhogo: Go tlhaloganya.
 - b. Bolelela barutwana go dirisa 'polelo e e simololang' fa tlase ga potso nngwe le nngwe mme ba kwale karabo ya potso nngwe le nngwe ka mo dibukeng tsa bona.
 - c. Laela barutwana go dirisa kitso ya medumopuo ya bona go kwala mafoko a basa a itseng. Ba tshwanetse go bua lefoko ka bonya mme ba kwale medumo e ba e utlwang.

Kwalo ya Go tlhaloganya

1. **Kelvin o belegetswe kwa kae?**
Kelvin o belegetswe kwa...
2. **Fa a ne a sa le mosimane baagisane ba gagwe ba ne ba na le mathata afe?**
Mathata a baagisane e ne e le...
3. **Kelvin o dirisitse dilo dife di le nne fa a ne a tlhama beteri ya gagwe?**
Dilo di le nne tse Kelvin a di dirisitseng ke: ____, ____, __ le __.
4. **Kampa ya baitlhamedi e ne e batla go ruta bašwa eng?**
Kampa e ne e batla go thusa bašwa go...
5. **Kelvin o ne a tsena dithuto tsa yunibesithi kwa kae?**
Kelvin o ne a ya kwa... ka...

Go kwala: Morutabana o bontsha go baakanya mme barutwana ba a baakanya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Bukatiro ya
DBE 2, tsebe
51

1. **Gakolola barutwana ka tiro ya bona ya go kwala:** Kgannyana ka ga moanelwa yo o neng a simolola kgwebo.
2. **Itsise lenaane la go siamisa**
 - a. Bua jaana, gonpieno re tllile go siamisa go kwala ga rona re dirisa lenaane la go siamisa:
 - Dipolelo / ditemana: Kwala kgang ya bonnye dipolelo di le lesome.
 - PYP: Ditsejwana (matshwao a puo) a dirisiwa go bontsha mafoko a mongwe a a buileng (puo e e tlhamaletseng).
3. **Bontsha go siamisa.**
 - a. Kwala polelo mo patitšhokong e e nang le diphoso.
4. **Bontsha barutwanai gore ba ka siamisa jang phoso eo.**
5. **Laela barutwana go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.**
 - a. Bua jaana, jaanong ke nako ya go buisa le go siamisa se re se kwadileng.
 - b. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.
6. **Ba neele tiro ya go kwala go tswa go Bukatirong ya DBE.**
 - a. Fa barutwana ba wetsa go siamisa, ba tlhalosetse gore ba tshwanetswe go direla mo Bukatirong ya bona ya DBE.
 - b. Laela barutwana go wetsa:
 - Bukatiro ya DBE tsebe: 51
 - Dira Tirwana ya 'A re kwaleng'. Tlhama phasalatso ya gago ya go rekisa. Thala setshwantsho o bo o kwala dipolelo go ngoka batho go reka.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 18.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Itsise Thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditshwantsho
le dilwana
tsa nnete tsa
thitokgang go
bontshiwa
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Dira paakanyo ya go bontsha thitokgang:** *Re dira pharologano*
2. **Botsa dipotso tse di tlhamaletseng go rotloetsa lemorago la kitso la barutwana.**
 - *Ke ditsela dife tse o ka thusang go dira gore legae la gago kgotsa sekolo e nne lefelo le le botoka?*
 - *Go diragalang fa batho ba kgotlhela tikologo ka matlakala kgotsa ba senya metsi?*
 - *Ke ka ntlha ya eng fa go le botlhokwa go tlhokomela dimela, diphologolo le tikologo?*
3. **Dira mmapa wa tlhaloganyo o dirisa dipotso mme barutwana ba di arabe.**
4. **Kwala dikarabo tsa gago mo mmapeng wa tlhaloganyo go oketsa kitso ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 20.**
6. **Bolelela barutwana go supa tokafatso ya puo ya thitokgang.**
 - a. Buisetsa tokafatso ya puo kwa godimo.
 - b. Laela barutwana go e buisa le wena, kgotsa go e boeletsa fa morago ga gago: Tiro e tshaba diatla.
7. **Dira puisano ya tokafatso ya puo le barutwana.**
 - a. Botsa jaana: A lo ka mopolelela gore seno se kaya eng? / A lo ka kgona go bona karabo?
 - b. Rotloetsa barutwana go abelana dikakanyo tsa bona.
 - c. Tlhalosa bokao kgotsa neela karabo ka tsela e e latelang: Fa re batla gore sengwe se se jaaka go tlhokomela ditlhare le diphologolo se atlege, mongwe le mongwe wa rona o tshwanetse go dira sengwe. Fa re dira re le bantsi, re tla kgona go sireletsa polanete ya rona.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: bo- mo setlhopheng sa maina a balelapa mo / ba**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya batho ba ba fetang a le mongwe.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Bana ba bitsa mme
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - Bana ba bitsa bomme.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Nkoko o rata rakgadi.
 - Nkoko o rata borakgadi.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 22.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. Baakanyetsa barutwana mokwalo.

- Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
- Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.

2. Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:

- *Kaelo o ne a utlwa a kgopisega morago ga go bona bana ba bangwe ba tshwenya Aobakwe kwa sekolong.*
- Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
- ### 3. Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.
- Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 31

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Kaelo o a ipuelela*.
- Bua jaana: *Kaelo o utlwa botlhoko go bona bana ba bangwe ba tshwenya tsala ya gagwe Kopano ka ditlhako tsa gagwe tse di bulegileng. O gopola ka nako ya fa ditlhako tsa gagwe di bulegile mo ngwageng o o fetileng, mme go ne go se monate. Dirang o batla go thusa, mme o a tshaba. Go tla nna jang fa bakgerisi ba ka simolola go mo tshwenya? Kaelo o bua le mmaagwe ka gore a direng. Letsatsi le le latelang, fa tshipi ya sekolo e lela ka nako ya kgaotso, bana ba kgobokana go dikologa Kopano gape. Kaelo o goga mowa mme o ema fa pele ga bona go emelela tsala ya gagwe Kopano. A re buiseng go bona fa bakgerisi ba tlhasetse Kaelo le gore go diragala eng se se latelang.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Botsa dipotso / Ipotse.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 22.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 20.
 - b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
 - c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
 - d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tthaloganya le go bua ka thitokgang.
 - e. Ba buisetse lenaane la mafoko.
2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**
 - a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *go sotlwa ka mafoko: Go bua dilo tse di sa siamang go dira gore mongwe a ikutlwe a sa itumela kgotsa a tthabiwa ke ditlhong.*
 - *go kgerisiwa: Go tshwara motho ka tsela e e bosula kgotsa e e mo utlwisang botlhoko gangwe le gape.*
 - *go tthabatlhaba: Go ntsha sengwe mo phatlheng ka go se tthabatlhaba.*
 - *go emelela: O ne a thusa kgotsa a emelela motho yo o neng a sa tshwarwe sentle.*
3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: bo- mo setlhopheng sa maina a balelapa mo / ba**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Ke rata malome.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Ke rata bomalome.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Ba agela nkoko.
 - Ba agela bonkoko.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 23.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Letsatsi le le latelang fa tshipi ya kgaotso re lela.
Kaelo a ntlwa a tshwenyegile.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 33

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Kaelo o a ipuelela.*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 25.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta tlotlofoko mme le buisane ka setshwantsho sa thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.

- a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *bothata: Selo se se sa siamang kgotsa se se thata mme se tlhoka go baakanngwa.*
 - *tharabololo: Karabo ya bothata.*
 - *tikologo: Lefatshe le le re dikologileng, go akaretsa dimela, diphologolo, metsi, lefatshe le batho.*
 - *motswedi wa tlholego: Sengwe se re se bonang mo tlholegong se batho ba se dirisang, jaaka metsi, marang a letsatsi, ditlhare kgotsa mmu.*
- b. Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 24.
- b. Bolelela barutwana tshedimosetso e e latelang ka setshwantsho:
 - *Ka dinako tse dingwe batho ba akanya gore ke bagolo fela ba ba ka rarabololang mathata a magolo. Mme ditiro tse dinnye, tse di jaaka go tsaya matlakala kgotsa go tswalela pompo e e rothang, le tsone di ka thusa go dira pharologanyo.*
 - *Re tshela mmogo le diphologolo le batho ba bangwe mo tikologong. Mafelo a a tshwanang le dinoka, diphaka, dikgwa le mawatle ke magae a diphologolo. Gape ano ke mafelo a batho ba a dirisang. Go boloka mafelo ano a le phepa go siametse mongwe le mongwe.*
 - *Metswedi ya tlholego ga e a tshwanela go senngwa! Metsi le maatla ke didirisiwa tse di botlhokwa. Fa re dirisa fela se re se tlhokang, go tla nna le tse dintsi tse batho ba bangwe ba ka di dirisang le mo isagweng.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

- a. Dirisa dipotso tse di latelang go buisana ka setshwantsho jaana:
 - Botsa potso ya ntlha.
 - Laela barutwana go buisana ka potso le molekane wa bona.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa ka bongwe go abelana dikarabo tsa bona.
 - Aga lemorago la kitso la barutwana ka go siamisa se basa se tlhaloganyeng le go abelana tshedimosetso e e amanang le thitokgang.
 - Boeletsa thulaganyo eno ka dipotso tsotlhe.

4. **Dipotso:**

- Ke mathata afe a o ka a bonang mo setshwantshong seno a a ka gobatsang batho, diphologolo kgotsa tikologo?*
- Ke eng se batho ba se dirang go thusa go dira pharologanyo?*
- Ke ditsela dife tse dingwe tse bana ba ka thusang ka tsone go tlhokomela lefatshe le le ba dikologileng?*

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

- Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
- Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: bo- mo setlhopheng sa maina a balelapa mo / ba**
- Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Bana ba binela rremogolo.
- Laela barutwana go kopolelela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
- Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang.
- Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
- Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Kgosi o bitsa rre.
- Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
- Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Bana ba binela borremogolo.
 - Kgosi o bitsa borre.
- Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 25.
 - Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhophu.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Bana ba ne ba tlogela go sotla Aobakwe. Ba ne ba tsamaya.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 33

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kaelo o a ipuelela*
- Bua jaana: *Kaelo o utlwa botlhoko go bona bana ba bangwe ba tshwenya tsala ya gagwe Kopano ka ditlhako tsa gagwe tse di bulegileng. O gopola ka nako ya fa ditlhako tsa gagwe di bulegile mo ngwageng o o fetileng, mme go ne go se monate. Dirang o batla go thusa, mme o a tshaba. Go tla nna jang fa bakgerisi ba ka simolola go mo tshwenya? Kaelo o bua le mmaagwe ka gore a direng. Letsatsi le le latelang, fa tshipi ya sekolo e lela ka nako ya kgaotso, bana ba kgobokana go dikologa Kopano gape. Kaelo o goga mowa mme o ema fa pele ga bona go emelela tsala ya gagwe Kopano. A re buiseng go bona fa bakgerisi ba tlhasetse Kaelo le gore go diragala eng se se latelang.*

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Botsa dipotso / Ipotse.
 - Botsa barutwana: Go a itumedisa go ipotsa ka kgang le go ipotsa dipotso. Ke dipotso di fe tse o nang le tsona ka kgang eno?

Go kwala: Itsise le go ikatisetsa PYP

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Itsise go tlhoma mogopolo mo PYP (Popego ya Polelo).**
 - a. Bua jaana, mo bekeng eno re tla tlhoma mogopolo mo: Go dirisa diphegelwana mo lenaaneng la dilo. Ga go na phegelwana fa pele ga selo sa bofelo mo lenaaneng. Re dirisa lefoko 'le' kgotsa 'kgotsa' mo boemong ba phegelwana. Sekai: Ke batla go ja koko, dinawa kgotsa tlhapi ka dilalelo.
 - b. Kwala polelo mo patišhokong: Ke itumelela go thusa mo lelapeng. Ke thusa go apaya, go phepatatsa le go fepa diruiwa.
 - c. Tlhalosa PYP mo bokaelong jwa yone: Diphegelwana di dirisiwa go kgaoganya dilwana tsa lenaane.
2. **Ikatisetse PYP le barutwana.**
 - a. Kwala mo patišhokong: Ke thusa nnake go gotlha meno, go dira tirogae le go bofa ditlhako tsa gagwe.
 - b. Botsa barutwana: Re ka tsenya phegelwana kae mo lenaaneng leno?
 - c. Abelana ka dikakanyo le barutwana:
 - Re tlhoka go dirisa diphegelwana mo magareng a dilwana tse di mo lenaaneng. Ga go na phegelwana fa pele ga selo sa bofelo mo lenaaneng. Re dirisa lefoko 'le' kgotsa 'kgotsa' mo boemong ba phegelwana. Mo lenaaneng leno selo sengwe le sengwe se na le mafoko a le mmalwa: Ke thusa nnake go gotlha meno, go dira tirogae le go bofa ditlhako tsa gagwe.
3. **Naya barutwana nako ya go ikatisetsa PYP ka nosi.**
 - a. Kwala mo patišhokong:
 - Ke rata go tshameka kgwele ya dinao, go apaya le rre le go reetsa dikgannyana.
 - Ke batla go ja koko, dinawa kgotsa tlhapi ka dilalelo.
 - A o batla go reka sekhpa sa mmala o o pinki botala kgotsa serolwana?
 - b. Tlhalosetsa barutwana: Tsenya diphegelwana mo lenaaneng.
 - c. Naya barutwana metsotso e le mmalwa go wetsa tiro.
4. **Tlhatlhoba gore barutwana ba tlhaloganya eng.**
 - a. Bitsa barutwana gore ba kopane gape.
 - b. Kopa barutwana ba ba farologaneng gore ba abelane ka dikarabo tsa bone.
 - c. Bontsha: Diphegelwana di dirisiwa go kgaoganya dilwana tsa lenaane.

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 25.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tlhalosetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhophha tsa 4–6.
2. Tlhophha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswela jalo go dikologa setlhophha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswela jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhophha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: bo- mo setlhopheng sa maina a balelana mo / ba**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 16.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhophha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Kaelo a ikutlwa a le motlotlo ka go remelela tsala ya gagwe ka dinao.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 33

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kaelo o a ipuelela*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Botsa dipotso / Ipotse.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Go a itumedisa go ipotsa ka kgang le go ipotsa dipotso. Ke dipotso di fe tse o nang le tsona ka kgang eno?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposeng yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Morutabana o re bontsha gore re rulaganya jang

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsise setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, gompiano re tlile go kwala ka: Kwala lekwalo go kopa mongwe go thusa go rarabolola bothata kwa sekolong, legaeng kgotsa motseng wa lona.
2. **Tlhalosa dikarabo tsa gago tsa tiro ya go kwala ka molomo, pele o kwala. Dirisa letlhomeso la go kwala.**
 - a. Bua jaana: Ke tla kwalela ____ lekwalo gore a re thuse go rarabolola bothata ba ____ mo motseng... Ke akanya gore motho yo a ka ____ go re thusa.
3. **Bontsha go rulaganyetsa tiro ya go kwala mo patišhokong.**
 - a. Thala setshwantsho sa ka bonako se se bontshang: Thala setshwantsho sa bothata jo o kopang tharabololo ka jona.
 - b. Dira mmapa wa tlhaloganyo go rulaganya kgang ya gago:
 - a. O batla go kwala ka ga bothata bofe?
 - b. Bothata bo kwa kae (kwa sekolong, lelapeng, motseng)?
 - c. O tla kwalela mang?
 - d. Ke eng se se leng botlhokwa ka ga bothata jono?
 - e. O ikutlwa jang ka ga bothata jono?
 - f. O batla gore motho yono a dire eng?
 - g. O ka mo akanyetsa tharabololo efe?
 - h. Dilo di tla tokafala jang fa bothata bo ka rarabololwa?
 - i. Ke ka ntlha ya eng seno se le botlhokwa mo go wena?
4. **Dira gore barutwanana ba simolole go akanya.**
 - a. Bua jaana: kamoso, o tlile go rulaganya mokwalo wa gago. Tla ka dikakanyo tsa gago kamoso.

Letlhomeso la go kwala:

____ yo o rategang,

Ke go kwalela gone...

Bothata jono bo kwa...

Ke tlhobaboroko gone...

Ke ikutlwa... gone...

Ke akanya gore re / o tshwanetse...

Ke akanya gore o ka thusa ka ____, __ le / kgotsa ____.

Seno se tla thusa gone...

Ke a leboga gone...

Wa gago,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 26.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomiso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomiso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tthalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: bomalome, bomme, borakgadi, borre, bonkoko
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Bomalome ba itumetse.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 28.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 33

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kaelo o a ipuelela*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompiano re ya go itlhamela bokhutlo ba kgang.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Tswala matlho a gago mme o itire yo o akanyang.
 - b. Bula matlho a gago mme o bue jaana: Mmm, Ke akantse ka bokhutlo jwa kgang jo bo farologaneng.
 - c. Bolelela barutwana kakanyo ya gago ya bokhutlo jo bo farologaneng.
 - d. Leka go akanya ka bokhutlo jo bo sa tlwaelegang – sengwe se barutwana ba ka se akanyeng ka ga sona.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bua jaana: Tswala matlho a gago mme o akanye ka bokhutlo jo bo farologaneng jwa kgang. Lo seke lwa kopisa kakanyo ya me, ka kopo ikakanyetseng.
 - b. Bua jaana: Bulang matlho a lona mme lo abelane ka bokhutlo jwa lona le molekane.
 - c. Fa barutwana ba bua ka dikakanyo tsa bona, tsamaya, tsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - d. Kwa bokhutlong ba thuto, bitsa barutwana ba ba mmalwa go abelana bokhutlo jwa bona le phaposi.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Barutwana ba rulaganya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tla kwala: Kwala lekwalo go kopa mongwe go thusa go rarabolola bothata kwa sekolong, legaeng kgotsa motseng wa lona.
2. **Laela barutwana go akanya ka dikarabo tsa bona tsa setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, jaanong akanya ka mokgwa o o tla arabang setlhogo sa go kwala ka teng.
 - b. Laela barutwana go abelana kakanyo ya bona le balekane ba bona.
 - c. Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona le phaphosi.
3. **Laela barutwana go rulaganya go kwala ga bona mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
 - a. Bua jaana: Jaanong dirisa mmapa wa tlhaloganya go kwala dikakanyo tsa gago le thulaganyo ya gago ya tiro ya go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go rulaganya.**
 - a. Bua jaana: Mpolelele ka dikakanyo tsa gago.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go wetsa mmapa wa bona wa tlhaloganyo.

Letlhomeso la go kwala:

___ yo o rategang,

Ke go kwalela gone...

Bothata jono bo kwa...

Ke tlhobaboroko gone...

Ke ikutlwa... gone...

Ke akanya gore re / o tshwanetse...

Ke akanya gore o ka thusa ka ___, ___ le / kgotsa ___.

Seno se tla thusa gone...

Ke a leboga gone...

Wa gago,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 28.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Go Neela ka Molomo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba ba
tlhophilweng
go tla le
selwana
kgotsa
setshwantsho
sa go
'Bontsha le
go Bua'

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng a go reetsa barutwana ba bangwe ba neela ka molomo.**
2. **Gopotsa barutwana ka tiro e e latelang: Bontsha le go ba bolelela**
 - a. Emisetsa selwana kgotsa setshwantsho se o se tlleng go re bontsha sona kwa godimo.
 - b. Re bolelele ka selwana kgotsa setshwantsho. Bua jaana:
 - Gompiano ke tlile go le bolelela ka...
 - Ke... (bogolo, mmala, bokete, phopholego, jalo jalo.)
 - E dirisetswa...
 - Ke a se rata ka gone...
 - c. Go tswa foo, botsa phaposi: Aa go na le dipotso?
 - d. Fa mongwe a na le potso, leka ka bojotlhe go e araba.
3. **Gopotsa barutwana ka bokgoni ba go neela jo bo latelang:**
 - a. Fa o neela puo, gakologelwa go:
 - Emisa selwana kgotsa setshwantsho gore mongwe le mongwe a se bone
 - Bua polelo ya gago ka tatelano e e nepagetseng
 - Bua dilo gangwe – o seka wa ipoeletsa
 - Bua ka lentswe le le kwa godimo le le phepa
4. **Bitsa barutwana baba tlhophilweng ka bongwe go dira neelo ya bona.**
 - a. Aga go itshepa mo morutwaneng mongwe le mongwe ka go lebogela neelo ya bona le go ba naya dipegelo tse di siameng.
 - b. Kwa bokhutlong ba thuto, Naya phaposi pegelo ya kakaretso go tokafatsa go neelo ya bona. Sekao: Ke ne ke kgaratlha go utlwa bangwe ba lona. Ka kopo lehang go bua ka lentswe le le utlwagalang – re batla go utlwa se o tla se buang.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: me- mo setlhopheng sa maina sa mo / me**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya dilo tse eseng batho tse di fetang se le senngwe.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Ba nna mo motseng.
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - Ba nna mo metseng.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Morutabana o thala mola.
 - Morutabana o thala mela.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 30.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Greta Thunberg o ne a nna kwa nageng ya Sweden.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 43

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Greta Thunberg*, mogaka wa phetogo ya maemo a bosa
- Bua jaana: *Eno ke kgang ya nnete ya Greta Thunberg, mosetsana yo o didimetseng wa kwa Sweden yo o neng a palelwa ke go bua le batho ba bangwe gonne boboko ba gagwe bo dira ka tsela e e farologaneng. Fela fa a lebelela vidio kwa sekolong ka ga kgotlelo ya dipolasetiki mme le dibera tse di swang, o ne a itse gore o tshwanetse go dira sengwe. Greta o ne a tsepama mo mogopolong go nna moitseanape wa diphetogo tsa maemo a bosa. O ne a simolola ka go tlhomamisa gore balelapa la gaabo ba emisa go fofa le go ja nama. Go tsweng foo, O ne a dira letshwao mme a nna kwa ntle mo moagong wa mmuso go ngongorega. Kgang eno e re bontsha gore motho yo monnye a le mongwe a ka dira pharologano.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Batla le go Gopola Dintlha.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 31.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**

- a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 20.
- b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
- c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
- d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tlhaloganya le go bua ka thitokgang.
- e. Ba buisetse lenaane la mafoko.

2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**

- a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *kgotlhelo: Dilo tse di leswe kgotsa tse di kotsi mo moweng, mo metsing kgotsa mo lefatsheng tse di utlwisang dimela, diphologolo le batho botlhoko.*
 - *Bera ya phola: Ke bera e kgolo e tshweu e e nnang mo mafelong a a tsididi thata gaufi le Ntlha ya kwa bokone.*
 - *phetogo ya maemo a loapi: Diphetogo tsa nako e telele tsa maemo a bosa a Lefatshe tse di dirang gore polanete e nne mogote thata le go ama tlohego.*
 - *boipelaetso: Fa batho ba kopana mmogo go supa gore ga ba dumelelane ka sengwe mme ba batla gore se fetoge.*

3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: me- mo setlhopheng sa maina sa mo / me**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Ba bona mosima.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Ba bona mesima.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Mme o tshuba molelo.
 - Mme o tshuba melelo.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 31.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Morutabana o ne a tlhalosa gore dikoloi le madirelo di dira mowa gore o gotele thata.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 45

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Greta Thunberg, mogaka wa phetogo ya maemo a bosa*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 31.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Kanelokgang ya Maitlhamelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baakanyetsa barutwana kanelokgang ya maitlhamelo.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhophha tse 4.
 - b. Bolelela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng ya 32.
2. **Kaela barutwana go lebelela ditshwantsho.**
 - a. Botsa jaana: O bona eng mo setshwantshong seno?
3. **Bolelela barutwana gore mongwe le mongwe o tshwanetse go itlhamela kgang e khutshwane ka setshwantsho.**
4. **Bolelela barutwana gore sebopego sa kgang ya bona se nne jang. Bua jaana:**
 - a. Naya moanelwa mongwe le mongwe mo kgannyeng ya gago leina.
 - b. Bua gore kgang e diragalela kwa kae.
 - c. Kgang ya gago e tshwanetse go nna le tshimologo, bogare le bokhutlo.
 - d. Setshwantsho seno se bontsha karolo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha tshimologo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bogare ba kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bokhutlo ba kgang ya gago.
 - e. O ka simolola kgang ya gago ka gore:
 - "Ntlo eno e tlhoka thuso ya rona!" ____ ga rialo...
 - Mo mosong mongwe wa Lamatthatso, ... ba ne ba sweetsa ka gore ba tla dira pharologanyo kwa gae...
 - Dijana tse di leswe di ne di tletse mo sinking mme diaparo tse di leswe di ne di kgobokane gongwe le gongwe...
5. **Laela barutwana go dira tirwana.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go akanya ka Dikgang tsa bona ka tidimalo.
 - b. Go tswa foo, laela barutwana go refosana go anela ditlhophha tsa bona dikgang. O ka rata go dirisa 'thobane ya go bua/leje' go dira seno.
 - c. Fa barutwana ba ntse ba bua, tsamayatsamaya mme o ba reetse.
6. **Konela thuto ka tsela e e latelang:**
 - a. Bitsa morutwana a le mongwe go abelana kgang ya bona le phaposing kgotsa botsa barutwana ba le 1-2 dipotso ka dikgang tsa ditlhophha tsa bona.
 - Botsa jaana: Kgang ya X e ne e le ka ga eng?
 - Botsa jaana: Ke eng se o se ratileng ka kgang ya ga X?
 - b. Naya paposi kakgelo ka kakaretso go tokafatsa dikgang tsa bona.
Sekao: Go le gantsi, kwa tshimologong ya kgang, re bua gore kgang e diragalela kwa kae, le gore baanelwa ke bomang. Mo nakong e e tlang, lekgang go akaretse tshedimosetso eno mo dikgannyeng tsa lona.

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
2. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: me- mo setlhopheng sa maina sa mo / me**
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Ba bona mogatla.
4. **Laela barutwana go kopololela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
5. **Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - a. Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - b. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang.
6. **Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
7. **Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - a. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Ba leleka mmutla.
8. **Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
9. **Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Ba bona megatla.
 - Ba leleka mebutla.
10. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 33.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Bana go ralala naga ba bona dibidio tsa gagwe mo inthaneteng.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole: popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 45

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Greta Thunberg, mogaka wa phetogo ya maemo a bosa*
- Bua jaana: *Eno ke kgang ya nnete ya Greta Thunberg, mosetsana yo o didimetseng wa kwa Sweden yo o neng a palelwa ke go bua le batho ba bangwe gone boboko ba gagwe bo dira ka tsela e e farologaneng. Fela fa a lebelela vidio kwa sekolong ka ga kgotlelo ya dipolasetiki mme le dibera tse di swang, o ne a itse gore o tshwanetse go dira sengwe. Greta o ne a tsepama mo mogopolong go nna moitseanape wa diphetogo tsa maemo a bosa. O ne a simolola ka go tlhomamisa gore balelapa la gaabo ba emisa go fofa le go ja nama. Go tsweng foo, O ne a dira letshwao mme a nna kwa ntle mo moagong wa mmuso go ngongorega. Kgang eno e re bontsha gore motho yo monnye a le mongwe a ka dira pharologano.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tshalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Batla le go Gopola Dintlha.
 - Botsa barutwana: Dikgang tse dingwe di na le dintlha di le dintsi! O leka jang go di gopola?

Go kwala: Morutabana o re bontsha kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsitse gape setlhogo sa go kwala le ditlhokego tsa sona.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tlile go kwala: Kwala lekwalo go kopa mongwe go thusa go rarabolola bothata kwa sekolong, legaeng kgotsa motseng wa lona.
 - b. Tlhalosa ditlhokego tsa tiro:
 - Mofuta: Lekwalo la semmuso
 - Dipolelo / ditemana: Kwala lekwalo la dipolelo di ka nna 10
 - PYP: Diphegelwana di dirisiwa go kgaoganya dilwana tsa lenaane.
2. **Bontsha tiro mo patitšhokong.**
 - a. Gakolola barutwana ka dikakanyo tsa gago go tswa go mmapeng wa tlhaloganyo.
 - b. Bontsha barutwana gore ba tla wetsa jang letlhomeso la go kwala ba dirisa thulaganyo.
3. **Laela barutwana go simolola go kwala ka mo dibukeng tsa bona.**
 - a. Bua jaana: jaanong dirisa thulaganyo ya gago go feleletsa letlhomeso la go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go simolola go kwala.**
 - a. Bua jaana: A re lebeleleng mmapa wa rona wa tlhaloganyo mme re o dirise go simolola go kwala.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go dirisa letlhomeso la go kwala.

Letlhomeso la go kwala:

___ yo o rategang,

Ke go kwalela gone...

Bothata jono bo kwa...

Ke tlhobaboroko gone...

Ke ikutlwa... gone...

Ke akanya gore re / o tshwanetse...

Ke akanya gore o ka thusa ka ___, ___ le / kgotsa ___.

Seno se tla thusa gone...

Ke a leboga gone...

Wa gago,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 33.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tlhalosetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhopha tsa 4–6.
2. Tlhopha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswelala jalo go dikologa setlhopha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswelala jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhopha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: me- mo setlhopheng sa maina sa mo / me**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 34.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *lyeta o ne a bontsha gore mongwe le mongwe a ka boloka polanete. le fa ba ka nna banye go le go kana kang.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 45

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Greta Thunberg, mogaka wa phetogo ya maemo a bosa*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Batla le go Gopola Dintlha.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Dikgang tse dingwe di na le dintlha di le dintsi! O leka jang go di gopola?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Barutwana ba a kwala kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka ga tiro ya go kwala le tlhokego tsa yona.**
 - a. Bua jaana, gompiano re tla wetsa go kwala: Kwala lekwalo go kopa mongwe go thusa go rarabolola bothata kwa sekolong, legaeng kgotsa motseng wa lona.
2. **Laela barutwana go tswelela go kwala mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
3. **Farolanya.**
 - a. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go wetsa letlhomeso la go kwala.
 - b. Naya barutwana ba ba bonako tirwana ya koketso ya ka bonako: Kwala polelo e nngwe mo kwalong ya gago.
4. **Neela tirogae fa go tlhokega.**
 - a. Tlhalosa gore barutwana ba tshwanetse go feleletsa go kwala tirogae ya bona fa ba sa e fetsa.

Letlhomeso la go kwala:

___ yo o rategang,

Ke go kwalela gone...

Bothata jono bo kwa...

Ke tlhobaboroko gone...

Ke ikutlwa... gone...

Ke akanya gore re / o tshwanetse...

Ke akanya gore o ka thusa ka ___, ___ le / kgotsa ___.

Seno se tla thusa gone...

Ke a leboga gone...

Wa gago,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 34.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomese la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomese la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tthalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: menwana, mebila, mejako, mekotla, melao
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Tshepo o robegile menwana.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 36.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 45

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Greta Thunberg, mogaka wa phetogo ya maemo a bosa*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompieno re ya go sobokanya kgang.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Bua jaana: Fa re sobokanya kgang, re tshwanetse go bua:
 - Se kgang e neng e le ka ga sone
 - Se ke se ratileng ka kgang
 - Se ke ithutileng sone mo kgannyeng
 - b. Ka bokhutshwane abelana dikarabo tsa gago tsa dipotso tseno.
 - c. Leka gore o seke wa tlhopha karaboo e e botlhofo thata ya sekao sa gago.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bolelela barutwana go akanya ka ditshobokanyo tsa bona, baseke ba kopisa sekao sa gago.
 - b. Barutwana ba tshwanetse go simolola dikarabo tsa bona jaana:
 - Kgang e ne e le ka ga...
 - Ke ratile...
 - Ke ithutile...
 - c. Morago ga foo, laela barutwana go abelana ditshosobanyo tsa bona le molekane.
 - d. Fa barutwana ba abelana ditshosobanyo tsa bona, tsamaya, tsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - e. Kwa bofelong ba thuto, bitsa barutwana ba le 1–2 go abelana ditshosobanyo tsa bona ka mo phaposing.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Morutabana o bontsha go baakanya mme barutwana ba a baakanya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Bukatiro ya
DBE
tsebe 10–11

1. **Gakolola barutwana ka tiro ya bona ya go kwala:** Kwala lekwalo go kopa mongwe go thusa go rarabolola bothata kwa sekolong, legaeng kgotsa motseng wa lona.
2. **Itsise lenaane la go siamisa**
 - a. Bua jaana, gonpieno re tllile go siamisa go kwala ga rona re dirisa lenaane la go siamisa:
 - Dipolelo / ditemana: Kwala lekwalo la dipolelo di ka nna 10
 - PYP: Diphegelwana di dirisiwa go kgaoganya dilwana tsa lenaane.
3. **Bontsha go siamisa.**
 - a. Kwala polelo mo patitšhokong e e nang le diphoso.
 - b. Bontsha barutwanai gore ba ka siamisa jang phoso eo.
4. **Laela barutwana go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.**
 - a. Bua jaana, jaanong ke nako ya go buisa le go siamisa se re se kwadileng.
 - b. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.
5. **Ba neele tiro ya go kwala go tswa go Bukatirong ya DBE.**
 - a. Fa barutwana ba wetsa go siamisa, ba tlhalosetse gore ba tshwanetswe go direla mo Bukatirong ya bona ya DBE.
 - b. Laela barutwana go wetsa:
 - Bukatiro ya DBE tsebe 10–11
 - Dira Tirwana ya 'A re kwaleng'. Buisa kgang ya lekwaloggang e e mo tsebeng ya 10. Araba dipotso tse di mo tsebeng ya 11.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 36.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Itsise Thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditshwantsho
le dilwana
tsa nnete tsa
thitokgang go
bontshiwa

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Dira paakanyo ya go bontsha thitokgang:** *Boitshupo ba rona*
2. **Botsa dipotso tse di tlhamaletseng go rotloetsa lemorago la kitso la barutwana.**
 - *Ke dilo dife tse dingwe tse di dirang gore o nne se o leng sone?*
 - *O tshwana jang le ditsala tsa gago? O farologane jang le ditsala tsa gago?*
 - *A go na le dijo dingwe tse di kgethegileng, diaparo, meletlo kgotsa dingwao mo lelapeng la gaeno?*
3. **Dira mmapa wa tlhaloganyo o dirisa dipotso mme barutwana ba di arabe.**
4. **Kwala dikarabo tsa gago mo mmapeng wa tlhaloganyo go oketsa kitso ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 38.**
6. **Bolelela barutwana go supa tokafatso ya puo ya thitokgang.**
 - a. Buisetsa tokafatso ya puo kwa godimo.
 - b. Laela barutwana go e buisa le wena, kgotsa go e boeletsa fa morago ga gago.
Bana ba kgwale ba bitsana ka melodi.
7. **Dira puisano ya tokafatso ya puo le barutwana.**
 - a. Botsa jaana: A lo ka mopolelela gore seno se kaya eng? / A lo ka kgona go bona karabo?
 - b. Rotloetsa barutwana go abelana dikakanyo tsa bona.
 - c. Tlhalosa bokao kgotsa neela karabo ka tsela e e latelang: Batho ba setso kgotsa morafe o le mongwe ba itsane ka puo kgotsa ka mokgwa o ba dirang dilo ka ona.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: ma- mosetlhopheng sa maina sa le / ma**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya dilo tse eseng batho tse di fetang se le senngwe.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - O roka ka lemao.
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - O roka ka mamao.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Pule o fatlhilwe leitlho.
 - Pule o fatlhilwe matlho.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 40.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Mmaagwe Trevor e ne e le motho montsho. mme raagwe e ne e le motho yo mosweru.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 57

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Trevor Noah, kgeleke ya maleme a gotlhe.*
- Bua jaana: A o kile wa utlwa ka Trevor Noah? Bogologolo mo Aforikaborwa, melao ya tlhaolele e ne e aroganya batho ba merafe e e farologaneng. Gonne Trevor a ne a na le mmê wa Montsho le rraagwe wa mosweu, o ne a sa wele mo ditlhopheng tseno - e ne e le e na fela ngwana wa merafe e e kopaneng mo lelapeng le mo setšhabeng sa gaabo. Go nna le ditsala, Trevor yo o botlhale o ne a ithuta go bua dipuo tse dintsi mme a simolola kgwebo ya diseneke kwa sekolong. Go feta foo, o ne a ithuta go tshegisa batho botlhe. A re buiseng go bona gore Trevor o ithutile go ikamanya le mongwe le mongwe jang, le gore seno se mo isitse jang kwa tirong ya go nna rametlae.
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira diphopholetso tsa kitso.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 40.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 38.
 - b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
 - c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
 - d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tlhaloganya le go bua ka thitokgang.
 - e. Ba buisetse lenaane la mafoko.
2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**
 - a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *tlhaolele: Tsamaiso ya melao e e sa siamang e e neng e kgaoganya batho ka ntlha ya lotso lwa bone.*
 - *merafe e e kopaneng: Motho yo batsadi ba gagwe ba tswang mo merafeng e e farologaneng.*
 - *rametlae: Motho yo tiro ya gagwe e kgolo e leng go tshegisa batho.*
 - *motho yo o ikgetolotseng: Motho yo o ikutlwang a farologane le setlhopha kgotsa a ikutlwa a tlogetswe kwa thoko.*
3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: ma- mosetlhopheng sa maina sa le / ma**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Malome o bolawa ke leino.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Malome o bolawa ke meno.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Tonki e raga ka leoto.
 - Tonki e raga ka maoto.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 41.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Fa Trevor a ne a nna le nkokoagwe kwa Soweto. o ne a sa kgone go tshameka mo mmileng.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 59

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Trevor Noah, kgeleke ya maleme a gotlhe.*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 41.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta tlotlofoko mme le buisane ka setshwantsho sa thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.

- a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *boitshupo*: Dilo tse di go dirang se o leng sone.
 - *ikgethile*: go kgethega le go farologana le ba bangwe.
 - *tlotlo*: Go tshwara batho ka bopelonomi le go tsaya maikutlo a bona tsia, go tlhompha ditumelo tsa bona, le dipharologano tsa bona.
 - *ditumelo*: Dikgopolo tse batho ba akanyang gore ke nnete kgotsa di botlhokwa.
- b. Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 42.
- b. Bolelela barutwana tshedimosetso e e latelang ka setshwantsho.
 - *Boitshupo jwa gago ke se o leng sone. Boitshupo jwa gago bo dirilwe ka dilo tse dintsi. Bo akaretsa lelapa la gago, puo, bodumedi, setso, dilo tse o di ratang, ditumelo le maitemogelo a gago.*
 - *Gantsi malapa le baagi ba na le ditsela tse di farologaneng tsa go keteka, go apara, go bua kgotsa go apaya dijo. Dingwao tseno ke karolo e e botlhokwa ya seo ba leng sona.*
 - *Batho ga ba lebege ka go tshwana botlhe, ga ba bue puo e e tshwanang kgotsa ga ba dumele dilo tse di tshwanang. Re ka ithuta go gtswa mo go ba bangwe mme ra tlotla dipharologano tsa rona.*

3. Buisanang ka setshwantsho.

- a. Dirisa dipotso tse di latelang go buisana ka setshwantsho jaana:
 - Botsa potso ya ntlha.
 - Laela barutwana go buisana ka potso le molekane wa bona.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa ka bongwe go abelana dikarabo tsa bona.
 - Aga lemorago la kitso la barutwana ka go siamisa se basa se tlhaloganyeng le go abelana tshedimosetso e e amanang le thitokgang.
 - Boeletsa thulaganyo eno ka dipotso tsotlhe.

4. Dipotso:

- a. *Ke dilo dife tse di dirang gore motho mongwe le mongwe a nne yo o kgethegileng le yo o sa tshwaneng le ba bangwe?*
- b. *Ke dipuo dife, dijo, diaparo kgotsa dingwao dife tse o ka di bonang mo setshwantshong seno?*
- c. *Batho ba ka farologana jang mme ba bo ba sa ntse ba le ditsala?*

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
2. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: ma- mosetlhopheng sa maina sa le / ma**
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Kgosi e na le lelata.
4. **Laela barutwana go kopololela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
5. **Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - a. Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - b. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang.
6. **Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
7. **Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - a. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Nkoko o feela lebala.
8. **Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
9. **Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Kgosi e na le malata.
 - Nkoko o feela mabala.
10. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 43.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophla.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Go nna le ditsala. Trevor o ne a ithuta go bua dipuo tse di farologaneng.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 59

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Trevor Noah, kgeleke ya maleme a gotlhe*
- Bua jaana: *A o kile wa utlwa ka Trevor Noah? Bogologolo mo Aforikaborwa, melao ya tlhaolele e ne e aroganya batho ba merafe e e farologaneng. Gonne Trevor a ne a na le mmê wa Montsho le rraagwe wa mosweu, o ne a sa wele mo ditlhopheng tseno - e ne e le e na fela ngwana wa merafe e e kopaneng mo lelapeng le mo setšhabeng sa gaabo. Go nna le ditsala, Trevor yo o botlhale o ne a ithuta go bua dipuo tse dintsi mme a simolola kgwebo ya diseneke kwa sekolong. Go feta foo, o ne a ithuta go tshegisa batho botlhe. A re buiseng go bona gore Trevor o ithutile go ikamanya le mongwe le mongwe jang, le gore seno se mo isitse jang kwa tirong ya go nna rametlae.*

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Botsa barutwana: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?

Go kwala: Itsise le go ikatisetsa PYP

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Itsise go tlhoma mogopolo mo PYP (Popego ya Polelo).**
 - a. Bua jaana, mo bekeng eno re tla tlhoma mogopolo mo: Go dirisa matlhalosi go tlhalosa batho, mafelo kgotsa dilo mo mokwalong wa rona. Matlhalosi a re naya tshedimosetso e e oketsegileng ya gore selo se ntse jang.
 - b. Kwala polelo mo patišhokong: Ntlo Ntlwana Ntlwana e nnye, e khibidu
 - c. Tlhalosa PYP mo bokaelong jwa yone: Matlhalosi a dirisiwa go tlhalosa batho, mafelo le dilo.
2. **Ikatisetse PYP le barutwana.**
 - a. Kwala mo patišhokong: Katse.
 - b. Botsa barutwana: A o ka oketsa matlhaodi go oketsa tlhaloso ya seno?
 - c. Abelana ka dikakanyo le barutwana:
 - Re ka oketsa ka 'maronthobane'. Re ka kwala lefoko leno morago ga go kwala 'katse' Katse e e maronthobane Re ka oketsa letlhaodi le lengwe, jaaka 'boleta.' Re kwala lefoko leno morago ga lefoko katse. Ka gone go na le matlhaodi a le mabedi, re tshwanetse go kwala phegelwana mo gare ga ona: Katse e e maronthobane, e e boleta.
3. **Naya barutwana nako ya go ikatisetsa PYP ka nosi.**
 - a. Kwala mo patišhokong:
 - Kolo
 - Ntšwa
 - Baki
 - b. Tlhalolotsetsa barutwana: Kwala letlhaodi le le lengwe o bo o kwala a le mabedi go tlhalosa sebopego sa sengwe le sengwe.
 - c. Naya barutwana metsotso e le mmalwa go wetsa tiro.
4. **Tlhatlhoba gore barutwana ba tlhaloganya eng.**
 - a. Bitsa barutwana gore ba kopane gape.
 - b. Kopa barutwana ba ba farologaneng gore ba abelane ka dikarabo tsa bone.
 - c. Bontsha: Matlhalosi a dirisiwa go tlhalosa batho, mafelo le dilo.

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 43.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse baratwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tlhalosetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhopha tsa 4–6.
2. Tlhopha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswela jalo go dikologa setlhopha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswela jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhopha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: ma- mosetlhopheng sa maina sa le / ma**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 44.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Go tshegisa batho go ne ga dira gore Trevor a ikuthwe a amogelesegile.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 59

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Trevor Noah, kgeleke ya maleme a gotlhe*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Morutabana o re bontsha gore re rulaganya jang

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsise setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tlile go kwala: Tsotlhe ka ga nna.
2. **Tlhalosa dikarabo tsa gago tsa tiro ya go kwala ka molomo, pele o kwala. Dirisa letlhomeso la go kwala.**

Bua jaana: Ke tlile go kwala ka ga nna. Ke tla akaretsa dintlha tse di jaaka....
3. **Bontsha go rulaganyetsa tiro ya go kwala mo patišhokong.**
 - a. Thala setshwantsho sa ka bonako se se bontshang: Setshwantsho sa gago le sengwe sa setso sa gaeno.
 - b. Dira mmapa wa tlhaloganyo go rulaganya kgang ya gago: Leina la gago ke mang?
 - A o itse bokao ba leina la gago? Le kaya eng mo puong ya gago?
 - O nna kwa kae?
 - O nna le mang?
 - Ke eng se se kgethegileng ka wena?
 - O itumelela go dira eng le balelapa?
 - Le na le meletlo efe e e kgethegileng mo lelapeng la lona?
 - Balelapa ba rata go ja dijo dife?
 - O rata go dira eng le balepa la gaeno?
 - O ikutlwa jang fa o akanya ka ga lotso lwa gago le la balelapa la gaeno?
 - Ke eng se se dirang gore o ipele ka lotso lwa gagao?
4. **Dira gore barutwanana ba simolole go akanya.**
 - a. Bua jaana: kamoso, o tlile go rulaganya mokwalo wa gago. Tla ka dikakanyo tsa gago kamoso.

Letlhomeso la go kwala:

Lena la me ke...

Leina la me le kaya... ka...

Ke nna kwa...

Ke nna le...

Sese dirang gore ke kgethege ke...

Sengwe se ke ratang go se dira le balelapa ke...

Ke a itumela fa re keteka... gonne...

Re ja... le... mmogo.

Ke ikutlwa ke le... fa ke akanya ka bonna.

Ke motlotlo ka se ke leng sona gonne...

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 44.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la dipuisano:

Kakanyokgolo ya kgang e ne e le...

Ke ratile moanelwa... gone...

Ke ithutile gore...

Ke akanya gore go ne go sa siama / go siame fa... gone...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomeso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tlhalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: mafetlho, maleme, maano, malapa, Imefelo.
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Bana ba ya kwa mafelong a a kgakala.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 14.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 59

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Trevor Noah, kgeleke ya maleme a gotlhe*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompiano re ya go diragatsa kgang ka ditlhopha.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Bua jaana: Fa re diragatsa kgang, re tshwanetse go leka go:
 - Gokologelwa se moanelwa a se dirang le go se bua
 - Bua le go diragatsa jaaka moanelwa wa rona
 - Dirisa mangwe a mafoko jaaka moanelwa wa rona
 - b. Ka bokhutshwane bontsha barutwana gore o tla diragatsa jang jaaka mongwe wa baanelwa.
 - c. Leka gore o seke wa tlhopha moanelwamogolo mo sekaong sa gago.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bala gore go na le baanelwa ba le bakae mo kgannyeng.
 - b. Arola phaposi ka ditlhopha tsa palo eo. Ka Sekai, fa go na le baanelwa ba le 5 mo kgannyeng, arola phaposi ka ditlhopha tsa 5.
 - c. Naya morutwana mongwe le mongwe mo setlhopheng karolo ya moanelwa.
 - d. Ntshetsa phaposi kwa ntle kgotsa kwa lefelong le legolo le le bulegileng.
 - e. Bolelela ditlhopha go diragatsa kgang. Ba tshwanetse go:
 - Gokologelwa se ba se moanelwa wa bona a se dirang le se a se buang
 - Bua le go diragatsa jaaka moanelwa wa bona
 - Dirisa mangwe a mafoko jaaka moanelwa wa bona
 - f. Fa barutwana ba diragatsa kgang, tsamaya, tsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Barutwana ba rulaganya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tla kwala: Tsotlhe ka ga nna.
2. **Laela barutwana go akanya ka dikarabo tsa bona tsa setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, jaanong akanya ka mokgwa o o tla arabang setlhogo sa go kwala ka teng.
 - b. Laela barutwana go abelena kakanyo ya bona le balekane ba bona.
 - c. Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona le phaphosi.
3. **Laela barutwana go rulaganya go kwala ga bona mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
 - a. Bua jaana: Jaanong dirisa mmapa wa tlhaloganya go kwala dikakanyo tsa gago le thulaganyo ya gago ya tiro ya go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go rulaganya.**
 - a. Bua jaana: Mpolelele ka dikakanyo tsa gago.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlang go wetsa mmapa wa bona wa tlhaloganyo.

Letlhomeso la go kwala:

Lena la me ke...

Leina la me le kaya... ka...

Ke nna kwa...

Ke nna le...

Sese dirang gore ke kgethege ke...

Sengwe se ke ratang go se dira le balelapa ke...

Ke a itumela fa re keteka... gone...

Re ja... le... mmogo.

Ke ikutlwa ke le... fa ke akanya ka bonna.

Ke motlotlo ka se ke leng sona gone...

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 46.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Go Neela ka Molomo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba ba
tlhophilweng
go tla le
selwana
kgotsa
setshwantsho
sa go
'Bontsha le
go Bua'

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng a go reetsa barutwana ba bangwe ba neela ka molomo.**
2. **Gopotsa barutwana ka tiro e e latelang: Bontsha le go ba bolelela**
 - a. Emisetsa selwana kgotsa setshwantsho se o se tlleng go re bontsha sona kwa godimo.
 - b. Re bolelele ka selwana kgotsa setshwantsho. Bua jaana:
 - Gompiano ke tlile go le bolelela ka...
 - Ke... (bogolo, mmala, bokete, phopholego, jalo jalo.)
 - E dirisetswa...
 - Ke a se rata ka gone...
 - c. Go tswa foo, botsa phaposi: Aa go na le dipotso?
 - d. Fa mongwe a na le potso, leka ka bojotlhe go e araba.
3. **Gopotsa barutwana ka bokgoni ba go neela jo bo latelang:**
 - a. Fa o neela puo, gakologelwa go:
 - Emisa selwana kgotsa setshwantsho gore mongwe le mongwe a se bone
 - Bua polelo ya gago ka tatelano e e nepagetseng
 - Bua dilo gangwe – o seka wa ipoeletsa
 - Bua ka lentswe le le kwa godimo le le phepa
4. **Bitsa barutwana baba tlhophilweng ka bongwe go dira neelo ya bona.**
 - a. Aga go itshepa mo morutwaneng mongwe le mongwe ka go lebogela neelo ya bona le go ba naya dipegelo tse di siameng.
 - b. Kwa bokhutlong ba thuto, Naya phaposi pegelo ya kakaretso go tokafatsa go neelo ya bona. Sekao: Ke ne ke kgaratlha go utlwa bangwe ba lona. Ka kopo lehang go bua ka lentswe le le utlwagalang – re batla go utlwa se o tla se buang.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: di- mo setlhopheng sa maina se se dirisang di mo bontsing.**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya dilo tse eseng batho tse di fetang se le senngwe.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Ba thubile sejana.
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - Ba thubile dijana.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Ba bona thaba.
 - Ba bona dithaba.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 48.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Balelapa la ga Olivier ba tswa kwa Burundi, naga e nnye mo Aforika.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 71

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Aforikaborwa ya botlhe.*
- Bua jaana: *Kgang eno e ruta gore moAforikaborwa a mantsi a na le masika le bagologolwane lefatshe ka bophara. Olivier ke mosimane wa moAforikaborwa yo o nang le setso se se kgethegileng sa kwa Burundi. Fa morutabana wa gagwe a kopa mongwe le mongwe go apara diaparo tsa setso ka letsatsi la ngwaoboswa, Olivier o ne a tshwenyega. O tshoga gore barutwana ba bangwe ba tla tshega seaparo sa gagwe mme ba re ga se wa mono. Rraagwe o mo thusa go apara seaparo sa setso sa kwa Burundi mme o mo gopotsa gore Aforikaborwa ke ya botlhe. Olivier o ikutlwa botoka mme o santse a tshwenyegile fa a ya sekolong. A barutwana ba bangwe ba tla mo tshwenya, kgotsa ba tla nna le kgatlhegelo mo setsong sa gagwe?*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tihalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tihalosa togaleano ya go tihaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira diphopholetso tsa kitso.
- Tihalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 48.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 38.
 - b. Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
 - c. Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
 - d. Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tthaloganya le go bua ka thitokgang.
 - e. Ba buisetse lenaane la mafoko.
2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**
 - a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - *boswa: Dingwao, ditumelo le setso se se fetisitswang mo lesikeng.*
 - *boitshupo: O mang, go akaretsa le setso sa gago, balelapa la gago le maitemogelo a gago.*
 - *go kgotsa: Go bua sengwe ka boitumelo.*
 - *go amogela sengwe: Go ipaakanyetsa sengwe se le thata kgotsa se tshosa.*
3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: di- mo setlhopheng sa maina se se dirisang di mo bontsing.**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Mme o tlhatswa seaparo.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Mme o tlhatswa diaparo.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Neo o disa podi.
 - Neo o disa dipodi.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 49.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha go kwala polelo ya mokwalo o o tshwaraganeng:** *Bosing joo. Olivier o ne a nna le toro re re seng monate.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang ka yone, tsela e o yang kwa go yone le kafa ditlhaka di kopanang ka teng.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo ya mokwalo o o tshwaraganeng mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mme o lekole morutwana mongwe le mongwe o lebile: go bopa tlhaka, go kopanya le go tlogela diphatlha.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 73

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Aforikaborwa ya botlhe.*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 49.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Kanelokgang ya Maitlhamelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baakanyetsa barutwana kanelokgang ya maitlhamelo.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhophha tse 4.
 - b. Bolelela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng ya 50.
2. **Kaela barutwana go lebelela ditshwantsho.**
 - a. Botsa jaana: O bona eng mo setshwantshong seno?
3. **Bolelela barutwana gore mongwe le mongwe o tshwanetse go itlhamela kgang e khutshwane ka setshwantsho.**
4. **Bolelela barutwana gore sebopego sa kgang ya bona se nne jang. Bua jaana:**
 - a. Naya moanelwa mongwe le mongwe mo kgannyeng ya gago leina.
 - b. Bua gore kgang e diragalela kwa kae.
 - c. Kgang ya gago e tshwanetse go nna le tshimologo, bogare le bokhutlo.
 - d. Setshwantsho seno se bontsha karolo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha tshimologo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bogare ba kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bokhutlo ba kgang ya gago.
 - e. O ka simolola kgang ya gago ka gore:
 - ____, ____, le ____ e ne e le ditsala tse dikgolo. Mongwe le mongwe o ne a akanya gore ba a tshwana, mme...
 - Ditsala di ne tsa kopana go lebelela motshameko o mogolo wa kgwele ya dinao, botlhe ba apere diaparo tse di farologaneng...
 - Letsatsi la motshameko o mogolo wa kgwele ya dinao, basimane ba ne ba lemoga sengwe se sentšhwa ka mongwe le mongwe wa bone...
5. **Laela barutwana go dira tirwana.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go akanya ka Dikgang tsa bona ka tidimalo.
 - b. Go tswa foo, laela barutwana go refosana go anela ditlhophha tsa bona dikgang. O ka rata go dirisa 'thobane ya go bua/leje' go dira seno.
 - c. Fa barutwana ba ntse ba bua, tsamayatsamaya mme o ba reetse.
6. **Konela thuto ka tsela e e latelang:**
 - a. Bitsa morutwana a le mongwe go abelana kgang ya bona le phaposing kgotsa botsa barutwana ba le 1–2 dipotso ka dikgang tsa ditlhophha tsa bona.
 - Botsa jaana: Kgang ya X e ne e le ka ga eng?
 - Botsa jaana: Ke eng se o se ratileng ka kgang ya ga X?
 - b. Naya paposi kakgelo ka kakaretso go tokafatsa dikgang tsa bona.
Sekao: Go le gantsi, kwa tshimologong ya kgang, re bua gore kgang e diragalela kwa kae, le gore baanelwa ke bomang. Mo nakong e e tlang, lekgang go akaretsa tshedimosetso eno mo dikgannyeng tsa lona.

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
2. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: di- mo setlhopheng sa maina se se dirisang di mo bontsing.**
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Moagi o thala sediko.
4. **Laela barutwana go kopololela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
5. **Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - a. Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - b. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang.
6. **Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
7. **Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - a. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Malome o roba kala.
8. **Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
9. **Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Moago o thala didiko.
 - Malome o roba dikala.
10. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 51.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophla.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *O ne alora ka bana ba tshega diaparo tsa setso tsa gagwe.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 73

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Aforikaborwa ya botlhe*
- Bua jaana: *Kgang eno e ruta gore maAforikaborwa a mantsi a na le masika le bagologolwane lefatshe ka bophara. Olivier ke mosimane wa moAforikaborwa yo o nang le setso se se kgethegileng sa kwa Burundi. Fa morutabana wa gagwe a kopa mongwe le mongwe go apara diaparo tsa setso ka letsatsi la ngwaoboswa, Olivier o ne a tshwenyega. O tshoga gore barutwana ba bangwe ba tla tshega seaparo sa gagwe mme ba re ga se wa mono. Rraagwe o mo thusa go apara seaparo sa setso sa kwa Burundi mme o mo gopotsa gore Aforikaborwa ke ya botlhe. Olivier o ikutlwa botoka mme o santse a tshwenyegile fa a ya sekolong. A barutwana ba bangwe ba tla mo tshwenya, kgotsa ba tla nna le kgatlhegelo mo setsong sa gagwe?*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Botsa barutwana: Ka dinako dingwe re tshwanetse go dira dikattholo tsa rona ka se se diragalang mo kgannyeng. O akanya eng ka tshweetso / ditiro tsa moanelwa?

Go kwala: Morutabana o re bontsha kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsitse gape setlhogo sa go kwala le ditlhokego tsa sona.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tlile go kwala: Tsotlhe ka ga nna.
 - b. Tlhalosa ditlhokego tsa tiro:
 - Mofuta: Kanelo ya motho ka nosi / kanelo ya botshelo jwa me
 - Dipolelo / ditemana: Kwala temana tse pedi tsa bonnye dipolelo di le tlhano nngwe le nngwe, nngwe le nngwe e na le setlhogo sa yona.
 - PYP: Matlhalosi a dirisiwa go tlhalosa batho, mafelo le dilo.
2. **Bontsha tiro mo patitšhokong.**
 - a. Gakolola barutwana ka dikakanyo tsa gago go tswa go mmapeng wa tlhaloganyo.
 - b. Bontsha barutwana gore ba tla wetsa jang letlhomeso la go kwala ba dirisa thulaganyo.
3. **Laela barutwana go simolola go kwala ka mo dibukeng tsa bona.**
 - a. Bua jaana: jaanong dirisa thulaganyo ya gago go feleletsa letlhomeso la go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go simolola go kwala.**
 - a. Bua jaana: A re lebeleleng mmapa wa rona wa tlhaloganyo mme re o dirise go simolola go kwala.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go dirisa letlhomeso la go kwala.

Letlhomeso la go kwala:

Lena la me ke...

Leina la me le kaya... ka...

Ke nna kwa...

Ke nna le...

Sese dirang gore ke kgethege ke...

Sengwe se ke ratang go se dira le balelapa ke...

Ke a itumela fa re keteka... gonne...

Re ja... le... mmogo.

Ke ikutlwa ke le... fa ke akanya ka bonna.

Ke motlotlo ka se ke leng sona gonne...

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 51.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tthalosetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhopha tsa 4–6.
2. Tlhopha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswela jalo go dikologa setlhopha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswela jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhopha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: di- mo setlhopheng sa maina se se dirisang di mo bontsing.**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 52.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tihaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Olivier a nyenya thata gonne a itse gore o amogelesegile.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 73

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Aforikaborwa ya botlhe*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ka dinako dingwe re tshwanetse go dira dikatlholo tsa rona ka se se diragalang mo kgannyeng. O akanya eng ka tshweetso / ditiro tsa moanelwa?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Barutwana ba a kwala kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka ga tiro ya go kwala le tlhokego tsa yona.**
 - a. Bua jaana, gompiano re tla wetsa go kwala: Tsotlhe ka ga nna.
2. **Laela barutwana go tswela go kwala mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
3. **Farolanya.**
 - a. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go wetsa letlhomeso la go kwala.
 - b. Naya barutwana ba ba bonako tirwana ya koketso ya ka bonako: Kwala letlhaodi mo polelong nngwe le nngwe ya gago.
4. **Neela tirogae fa go tlhokega.**
 - a. Tlhalosa gore barutwana ba tshwanetse go feleletsa go kwala tirogae ya bona fa ba sa e fetsa.

Letlhomeso la go kwala

Lena la me ke...

Leina la me le kaya... ka...

Ke nna kwa...

Ke nna le...

Sese dirang gore ke kgethege ke...

Sengwe se ke ratang go se dira le balelapa ke...

Ke a itumela fa re keteka... gonne...

Re ja... le... mmogo.

Ke ikutlwa ke le... fa ke akanya ka bonna.

Ke motlotlo ka se ke leng sona gonne...

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 52.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse baratwana ba Setlhophha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomeso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tthalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: dikgomo, dipene, dibuka, dilepe, dimela
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Dimela di a gola.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 54.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophla.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 73

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Aforikaborwa ya botlhe*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompiano re ya go thala le go kwala ka karolo e re e ratang mo kgannyeng ya rona.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Tswala matlho a gago mme o itire yo o akanyang.
 - b. Bula matlho a gago mme o bue jaana: Karolo ya me e ke e ratang ka kgang ke fa...
 - c. Leka gore o seke wa tlhopha sekao sa karolo e e botlhofo thata ya kgang.
 - d. Thala setshwantsho sa ka bonako mo patitšhokong. Fa o ntse o thala, tlhalosa gore o thala eng.
 - e. Kwala dipolelo di le 1–2 ka ga setshwantsho sa gago: Ke ratile...
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bolelela barutwana go tswala matlho a bona mme ba akanye ka karolo e ba e ratang thata ya kgang.
 - b. Bua jaana: Akanya ka kakanyo ya gago, o seke wa kopisa sekao sa me.
 - c. Morago ga foo, bolelela barutwana go bula matlho a bona mme ba buisane ka dikarabo tsa bona le molekane wa bona.
 - d. Go tsweng foo, laela barutwana go thala karolo eno ya kgang mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - e. Thusa barutwana go kwala dipolelo di le 1–2 mo ditshwantshong tsa bona.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Morutabana o bontsha go baakanya mme barutwana ba a baakanya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Bukatiro ya
DBE 2, tsebe
31–32

1. **Gakolola barutwana ka tiro ya bona ya go kwala:** Tsotlhe ka ga nna
2. **Itsise lenaane la go siamisa**
 - a. Bua jaana, gonpieno re tlile go siamisa go kwala ga rona re dirisa lenaane la go siamisa:
 - Dipolelo / ditemana: Kwala temana tse pedi tsa bonnye dipolelo di le tlhano nngwe le nngwe, nngwe le nngwe e na le setlhogo sa yona.
 - PYP: Matlhalosi a dirisiwa go tlhalosa batho, mafelo le dilo.
3. **Bontsha go siamisa.**
 - a. Kwala polelo mo patitšhokong e e nang le diphoso.
 - b. Bontsha barutwanai gore ba ka siamisa jang phoso eo.
4. **Laela barutwana go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.**
 - a. Bua jaana, jaanong ke nako ya go buisa le go siamisa se re se kwadileng.
 - b. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.
5. **Ba neele tiro ya go kwala go tswa go Bukatirong ya DBE.**
 - a. Fa barutwana ba wetsa go siamisa, ba tlhalosetse gore ba tshwanetswe go direla mo Bukatirong ya bona ya DBE.
 - b. Laela barutwana go wetsa:
 - Bukatiro ya DBE tsebe 31–32
 - Buisana le tsala ka ga kgannyana e o batlang go e kwala. Morago o bo o kwala dikakanyo tsa gago mo letlhareng le.

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 54.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Itsise Thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditshwantsho
le dilwana
tsa nnete tsa
thitokgang go
bontshiwa

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Dira paakanyo ya go bontsha thitokgang:** *Re ithuta dilo tse dintšhwa*
2. **Botsa dipotso tse di tlhamaletseng go rotloetsa lemorago la kitso la barutwana.**
 - *Ke eng se o ithutileng go se dira sešeng, kgotsa o sa ntse o ithuta go se dira?*
 - *Ke mang kgotsa ke eng se se go thusang go ithuta dilo tse dintšhwa?*
 - *Ke eng se o ka ratang go se ithuta mo isagong?*
3. **Dira mmapa wa tlhaloganyo o dirisa dipotso mme barutwana ba di arabe.**
4. **Kwala dikarabo tsa gago mo mmapeng wa tlhaloganyo go oketsa kitso ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 56.**
6. **Bolelela barutwana go supa tokafatso ya puo ya thitokgang.**
 - a. Buisetsa tokafatso ya puo kwa godimo.
 - b. Laela barutwana go e buisa le wena, kgotsa go e boeletsa fa morago ga gago:
Thuto ga e golelwe.
7. **Dira puisano ya tokafatso ya puo le barutwana.**
 - a. Botsa jaana: A lo ka mopolelela gore seno se kaya eng? / A lo ka kgona go bona karabo?
 - b. Rotloetsa barutwana go abelana dikakanyo tsa bona.
 - c. Tlhalosa bokao kgotsa neela karabo ka tsela e e latelang:
Le fa re godile, re ka kgona go ithuta dilo tse dintšhwa. Go ithuta ga go fele.

Medumopuo le dibopapuo: KE A DIRA: Itsise, tlhalosa o bontshe

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Itsise barutwana sebopapuo sa beke: din- mo setlhopheng sa maina sa di / din**
2. **Tlhalosesa barutwana jaana:**
 - Sebopapuo seno se fetolela leina go tswa mo bongweng go ya go bontsi.
 - Se kaya dilo tse eseng batho tse di fetang se le senngwe.
 - Se kwalwa kwa tshimologong ya leina.
 - Se fetola leina go tswa mo bongweng go go bontsi.
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Motsumi o bona nko ya kubu.
4. **Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.**
5. **Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:**
 - Motsumi o bona dinko tsa kubu.
6. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - Modisa o disa nku.
 - Modisa o disa dinku.
7. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 58.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Tshiamo o tsogile phakela go buisa buka ya gagwe kwa ntle.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 85

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Tumi o ithuta go tlhatlhanya.*
- Bua jaana: *Moso mongwe Tumi o okomela ka legora la tshingwana mme o bona baagisani ba dira sengwe se se sa tlwaelegang. Ba ntse fa fatshe, mme ba opelela kwa tlase! Tumi o ipotsa gore ba dira eng mme o botsa morwadia bona, Geeta, yo le ena a leng mo phaposing e le nngwe le Tumi. Geeta o tthalosa gore ba a tlhatlanya go fodisa ditlhogo tsa bona gore ba ikutlwe ba ritibetse. Tumi o a leka, fela ga e dire gotlhelele. Mogopolo wa gagwe o ya kwa le kwa ka tiro ya sekolo le ddilalelo tse di monate! Geeta o a mo laletsa, mme Rre Kapoor o ba bontsha ka bobedi gore ba fapanye maoto jang le go hemela kwa teng ka iketlo. A Tumi a ka katisa boboko ba gagwe jo bo tghanaselang go nna ke tidimalo? A re buiseng go bona fa Tumi a ithutile go fodisa tlhogo le go ikutlwa a ritibetse.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tthalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira diphopholetso tsa kitso.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 58.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**

- Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 56.
- Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
- Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
- Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tthaloganya le go bua ka thitokgang.
- Ba buisetse lenaane la mafoko.

2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**

- Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - go tllhatlhanya: Mokgwa o mo go one o nnang o didimetse o bo o tsepamisa mogopolo wa gago go go thusa go ikutlwa o ritibetse e bile o lapologetswe.*
 - ritibala: Go ikutlwa o na le kagiso, o iketlile, o sa tshwenyenge kgotsa o sa kgopisege.*
 - go itewa tsebe: Fa tlhokomelo ya gago e katogela kgakala le se o lelang go tlhoma mogopolo mo go sone.*
 - go iketla: Go ikutlwa o phuthologile e bile o ritibetse.*

3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: RE DIRA MMOGO: Ikatiseng mmogo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: din- mo setlhopheng sa maina sa di / din**
2. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Nkoko o bopa nkgo.
3. **Bitsa morutwana go bontsha gore se kwalwa mo kae le gore se fototswe jang.**
4. **Kopa morutwana wa bobedi go kwalolola sekao 1 se se fetotsweng:**
 - Nkoko o bopa dinkgo.
5. **Bitsa morutwana wa boraro go netefatsa gore a diphetogo di nepagetse.**
6. **Fa di le phoso, kopa morutwana yono go di baakanya.**
7. **Boeletsa seno ka sekao 2 jaana:**
 - O kuta nku boboa.
 - O kuta dinku boboa.
8. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 58.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Baagisane ba gagwe. Rre le Mm Kapoor. ba ne ba ntse mo bojananyeng ba tswaletse matlho.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 87

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Tumi o ithuta go tlhatlhanya.*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 59.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta tlotlofoko mme le buisane ka setshwantsho sa thitokgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.

- a. Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - tokafatsa: Go tokafatsa sengwe.
 - ditaello: Dikgato tse di go bolelelang gore o dire sengwe jang.
 - risepe: Lenaane la metswako le dikgato tsa go dira dijo.
 - didirisiwa (didirisiwa tsa go ithuta): Dilo tse di re thusang go ithuta, jaaka dibuka, ditshwantsho, dividio kgotsa batho ba ba re rutang.
- b. Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 60.
- b. Bolelela barutwana tshedimosetso e e latelang ka setshwantsho:
 - Ke eng se o ithutileng go se dira sešeng, kgotsa o sa ntse o ithuta go se dira?
 - Ke mang kgotsa ke eng se se go thusang go ithuta dilo tse dintšhwa?
 - Ke eng se o ka ratang go se ithuta mo isagong?

3. Buisanang ka setshwantsho.

- a. Dirisa dipotso tse di latelang go buisana ka setshwantsho jaana:
 - Botsa potso ya ntlha.
 - Laela barutwana go buisana ka potso le molekane wa bona.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa ka bongwe go abelana dikarabo tsa bona.
 - Aga lemorago la kitso la barutwana ka go siamisa se basa se tlhaloganyeng le go abelana tshedimosetso e e amanang le thitokgang.
 - Boeletsa thulaganyo eno ka dipotso tsotlhe.

4. Dipotso:

- a. Ke ditsela dife tse di farologaneng tse batho ba ba mo setshwantshong seno ba ithutang ka tsone?
- b. Ke mang yo o ka re thusang go ithuta sengwe se sentšhwa?
- c. Ke eng se sentšhwa se o se ithutileng sešeng jaana?

Medumopuo le dibopapuo: O A DIRA: Ikatise le molekane o bo o ikatisa o le nosi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa bone.**
2. **Gakolola barutwana gore sebopapuo sa beke ke: din- mo setlhopheng sa maina sa di / din**
3. **Kwala sekao 1 mo patitšhokong:**
 - Nkgo e thubegile.
4. **Laela barutwana go kopololela sekao 1 mo dibukeng tsa bona.**
5. **Jaanong laela barutwana go dira le molekane go dira tse di latelang:**
 - a. Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - b. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang.
6. **Bitsa barutwana gore ba kgone go go reetsa.**
7. **Leba sekao 1 mo patitšhokong, mme o dire tse di latelang:**
 - Bontsha o tlhalose gore sebopapuo se kwalwa kae le gore se fetoga lefoko jang.
 - a. Kwala o bontshe gore sekao 1 se fetoga jang:
 - Phokoje e leleka nku.
8. **Laela barutwana go lekola le go baakanya tirwana ya bona.**
9. **Boeletsa seno ka sekao 2, fela barutwana ba tshwanetse go dira ka nosi:**
 - Dinkgo di thubegile.
 - Phokoje e leleka dinku.
10. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 61.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go go thusa go bontsha tirwana nngwe le nngwe.
 - c. Bontsha gore tirwana ya go kwala e diriwa jang mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ba dira seng Ihiamo a ipotsa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole: popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 87

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Tumi o ithuta go tlhatlhanya.*
- Bua jaana: *Moso mongwe Tumi o okomela ka legora la tshingwana mme o bona baagisani ba dira sengwe se se sa tlwaelegang. Ba ntse fa fatshe, mme ba opelela kwa tlase! Tumi o ipotsa gore ba dira eng mme o botsa morwadia bona, Geeta, yo le ena a leng mo phaposing e le nngwe le Tumi. Geeta o tlhalosa gore ba a tlhatlanya go fodisa ditlhogo tsa bona gore ba ikutlwe ba ritibetse. Tumi o a leka, fela ga e dire gotlhelele. Mogopolo wa gagwe o ya kwa le kwa ka tiro ya sekolo le ddilalelo tse di monate! Geeta o a mo laletsa, mme Rre Kapoor o ba bontsha ka bobedi gore ba fapanye maoto jang le go hemela kwa teng ka iketlo. A Tumi a ka katisa boboko ba gagwe jo bo tlananaselelang go nna ke tidimalo? A re buiseng go bona fa Tumi a ithutile go fodisa tlhogo le go ikutlwa a ritibetse.*

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tlhalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Botsa barutwana: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?

Go kwala: Itsise le go ikatisetsa PYP

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Itsise go tlhoma mogopolo mo PYP (Popego ya Polelo).**
 - a. Bua jaana, mo bekeng eno re tla tlhoma mogopolo mo: O dirisa lekopanyi 'le' go kopanya dilo di le pedi tse di amanang kgotsa dikakanyo.
 - b. Kwala polelo mo patišhokong:
Ke rta go buisa dibuka. Ke rata go bogela difilimi. Ke rta go buisa dibuka le go bogela difilimi.
 - c. Tlhalosa PYP mo bokaelong jwa yone: Lekopanyi 'le' le dirisediwa go kopanya dilo di le pedi tse di amanang kgotsa dikakanyo.
2. **Ikatisetse PYP le barutwana.**
 - a. Kwala mo patišhokong: Ke rata go ithuta ka ga dimela. Ke rata go ithuta ka ga diphologolo.
 - b. Botsa barutwana: Re ka dirisa lekopanyi 'le' jang go kopanya dipolelo tse pedi tse?
 - c. Abelana ka dikakanyo le barutwana:
Kopanya dipolelo tse pedi o dirisa 'le': Fa re na le dipolelo di le pedi tse di buang ka ga dilo tse di tsamaisanang, re ka di kopanya ka go dirisa lekopanyi 'le'. Re ka kopanya dipolelo di le pedi jaana: Ke rata go ithuta ka ga dimela le go ithuta ka ga diphologolo. Gape re ka khutswafatsa polelo ka go se boeletse mafoko, jaana: Ke rata go ithuta ka ga dimela le diphologolo.
3. **Naya barutwana nako ya go ikatisetsa PYP ka nosi.**
 - a. Kwala mo patišhokong:
 - Refilwe o rata go tshameka le ditsala. Refilwe o rata go tshameka kgwele ya dinao.
 - Ke tshepa nkoko. Ke tshepa nkgonne.
 - Thabang o bone dikgomo ka letlhabaphefo. Thabang o bone dipodi ka letlhabaphefo.
 - b. Tlhalolosetsa barutwana:
 - Dirisa lekopanyi 'le' go kopanya dipolelo tseno.
 - Dikakanyo di tshwanetse go amana.
 - Kopanya dipolelo tse di pedi o dirisa 'le'.
 - Tlosa khutlo mo mafelelong a polelo ya ntlha.
 - Kwala 'le' mo magareng a dipolelo.
 - Tlogela khutlo e le nngwe feela kwa bokhutlong jwa polelo.
 - c. Naya barutwana metsotso e le mmalwa go wetsa tiro.
4. **Tlhatlhoba gore barutwana ba tlhaloganya eng.**
 - a. Bitsa barutwana gore ba kopane gape.
 - b. Kopa barutwana ba ba farologaneng gore ba abelane ka dikarabo tsa bone.
 - c. Bontsha: Lekopanyi 'le' le dirisediwa go kopanya dilo di le pedi tse di amanang kgotsa dikakanyo.

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 61.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Motshameko wa go Gakologelwa wa Dibopapuo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Kwa tshimologong ya kgweditharo, ruta barutwana motshameko ono. Ba tihaloetse gore le tla o tshameka Labone mongwe le mongwe.

Ditaelo:

1. Laela barutwana go nna ka ditlhopha tsa 4–6.
2. Tlhopha molaola motshameko mo setlhopheng sengwe le sengwe.
3. Bua sebopapuo se se setseng se rutilwe, sekao: ba-
4. Molaola motshameko o simolola ka go re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho
5. Motshameko o tswela jalo go dikologa setlhopha.
6. Morutwana yo o latelang o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho le batho
7. Morutwana wa boraro o re: Mafoko a a dirisang ba- a: batho, baeng le bareki
8. Motshameko o tswela jalo go fitlhela mafoko otlhe a builwe.
9. Barutwana ba tshwanetse go bua mafoko ka tatelano e e nepagetseng, eseng jalo ba tswa mo motshamekong.
10. Morutwana wa bofelo yo o sa tswang, ke ena mofenyi.
11. Mofenyi ke ena a simololang modikologo o o latelang wa motshameko.
12. Fa barutwana ba weditse modikologo wa sebopapuo, ba rwala matsogo mo tlhogong ba leta sebapuo se se latelang.
13. **Fa ditlhopha tsotlhe di ipaakantse, bua sebopapuo se se latelang, sekai: din- mo setlhopheng sa maina sa di / din**
14. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 62.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tihaloganya mo patitšhokong.
 - e. Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaello ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Tshiamo o ne a boela mme a nna a ntse a leka.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 87

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Tumi o ithuta go tlhatlhanya.*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 & 4 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Morutabana o re bontsha gore re rulaganya jang

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsise setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tllile go kwala: Ke kwala mo bukatsatsing ka ga go leka sengwe se sentšhwa.
2. **Tlhalosa dikarabo tsa gago tsa tiro ya go kwala ka molomo, pele o kwala. Dirisa letlhomeso la go kwala.**
 - a. Bua jaana: Ke tla kwala ka ga go leka... la ntlha. Mo bukatsatsing re tlhoma mogopolo mo dikakanyong le maikutlo a rona. Ka ga jalo ke tla kwala ka fa ke neng ka ikutla ke...
3. **Bontsha go rulaganyetsa tiro ya go kwala mo patišhokong.**
 - a. Thala setshwantsho sa ka bonako se se bontshang: Thala setshwantsho sa gago o leka sengwe se sentšhwa.
 - b. Dira mmapa wa tlhaloganyo go rulaganya kgang ya gago:
 - O lekile go dira eng kgotsa go tokafatsa eng gompiano?
 - Ke ka ntlha ya eng o batla go ithuta go dira seno?
 - O ne o ikutlwa jang kwa tshimologong? Ke ka ntlha ya eng o ne o ikutlwa jalo?
 - Ke eng se se neng se le bokete go se dira?
 - O ne wa dira diphoso dife fa o ntse o ithuta?
 - O ne wa ikutlwa jang fa o dira phoso kgotsa o palelwa?
 - Ke mang a go thusitseng? O ne a reng?
 - O ne wa rotloetsa ke eng go tswelala le fa go ne go le thata?
 - O ne wa tokafatsa jang fa nako e ntse e tsamaya?
 - O ikutlwa jang jaanong fa o atlegile go ithuta?
4. **Dira gore barutwanana ba simolole go akanya.**
 - a. Bua jaana: kamoso, o tllile go rulaganya mokwalo wa gago. Tla ka dikakanyo tsa gago kamoso.

Letlhomeso la go kwala:

Bukatsatsi e erategang,

Ke lekile go...

Kwa tshimologong ke ne ke ikutlwa... gone...

Ke ne ke kgaratlha go...

Ke ne ka dira phoso...

Fa go ne go le thata, ke ne ka...

Morutabana wa me / tsala / balelapa ba ne ba nthusa ka...

Le fa go ne go se motlhofo, ke ne ka tswelala ke leka ka go...

Ka bonya ke ne ka lemoga...

Fa ke ne ke tokafala ke ne ka ikutlwa...

Jaanong ke kgona go... mme ke ikutlwa...

Go tswa go,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 62.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomeso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tlhalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: dinku, dinkgo, dinko,
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Dinku di a fula.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 64.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopho.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 87

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Tumi o ithuta go tlhatlhanya.*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompieno re ya go diragatsa kgang ka ditlhopha.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Bua jaana: Fa re diragatsa kgang, re tshwanetse go leka go:
 - Gokologelwa se moanelwa a se dirang le go se bua
 - Bua le go diragatsa jaaka moanelwa wa rona
 - Dirisa mangwe a mafoko jaaka moanelwa wa rona
 - b. Ka bokhutshwane bontsha barutwana gore o tla diragatsa jang jaaka mongwe wa baanelwa.
 - c. Leka gore o seke wa tlhopha moanelwamogolo mo sekaong sa gago.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bala gore go na le baanelwa ba le bakae mo kgannyeng.
 - b. Arola phaposi ka ditlhopha tsa palo eo. Ka Sekai, fa go na le baanelwa ba le 5 mo kgannyeng, arola phaposi ka ditlhopha tsa 5.
 - c. Naya morutwana mongwe le mongwe mo setlhopheng karolo ya moanelwa.
 - d. Ntshetsa phaposi kwa ntle kgotsa kwa lefelong le legolo le le bulegileng.
 - e. Bolelela ditlhopha go diragatsa kgang. Ba tshwanetse go:
 - Gokologelwa se ba se moanelwa wa bona a se dirang le se a se buang
 - Bua le go diragatsa jaaka moanelwa wa bona
 - Dirisa mangwe a mafoko jaaka moanelwa wa bona
 - f. Fa barutwana ba diragatsa kgang, tsamaya, tsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
4. **Letla barutwana go abelana tiro ya bona.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go bontsha balekane tiro ya bona.
 - b. Bitsa moithuti go abelana tiro ya bona ka mo phaposing.

Go kwala: Barutwana ba rulaganya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tla kwala: Ke kwala mo bukatsatsing ka ga go leka sengwe se sentšhwa.
2. **Laela barutwana go akanya ka dikarabo tsa bona tsa setlhogo sa go kwala.**
 - a. Bua jaana, jaanong akanya ka mokgwa o o tla arabang setlhogo sa go kwala ka teng.
 - b. Laela barutwana go abelana kakanyo ya bona le balekane ba bona.
 - c. Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona le phaphosi.
3. **Laela barutwana go rulaganya go kwala ga bona mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
 - a. Bua jaana: Jaanong dirisa mmapa wa tlhaloganya go kwala dikakanyo tsa gago le thulaganyo ya gago ya tiro ya go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go rulaganya.**
 - a. Bua jaana: Mpolelele ka dikakanyo tsa gago.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go wetša mmapa wa bona wa tlhaloganyo.

Letlhomeso la go kwala:

Bukatsatsi e erategang,

Ke lekile go...

Kwa tshimologong ke ne ke ikutlwa... gone...

Ke ne ke kgaratlha go...

Ke ne ka dira phoso...

Fa go ne go le thata, ke ne ka...

Morutabana wa me / tsala / balelapa ba ne ba nthusa ka...

Le fa go ne go se motlhofo, ke ne ka tswela leka ka go...

Ka bonya ke ne ka lemoga...

Fa ke ne ke tokafala ke ne ka ikutlwa...

Jaanong ke kgona go... mme ke ikutlwa...

Go tswa go,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 64.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Go Neela ka Molomo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng a go reetsa barutwana ba bangwe ba neela ka molomo.**
2. **Gopotsa barutwana ka tiro e e latelang: O abelana dikgang tse di kgethegileng**
 - a. Re bolelele gore dikgang tsa gago ke ka ga eng. Bua jaana:
 - Gompieno ke tlile go le bolelela ka...
 - Go tswa foo, abelana dikgang tsa gago.
 - Re bolelele gore go diragetse eng ka tatelano e e nepagetseng.
 - Re bolelele dintlha tse di botlhokwa tsa kgang ya gago.
 - Feleletsa ka go re bolelele gore dikgang tsa gago di go dirile gore o ikutlwe jang.
3. **Gopotsa barutwana ka bokgoni ba go neela jo bo latelang:**
 - a. Fa o abelana dikgang tsa gago, gakologelwa go:
 - Re bolelele gore dikgang tsa gago ke ka ga eng
 - Re bolelele gore go diragetse eng
 - Re bolelele gore se diragaletse mang
 - Bua polelo ya gago ka tatelano e e nepagetseng
 - Bua dilo gangwe – o seka wa ipoeletsa
 - Bua ka lentswe le le kwa godimo le le phepa
4. **Bitsa barutwana baba tlhophilweng ka bongwe go dira neelo ya bona.**
 - a. Aga go itshepa mo morutwaneng mongwe le mongwe ka go lebogela neelo ya bona le go ba naya dipegelo tse di siameng.
 - b. Kwa bokhutlong ba thuto, Naya phaposi pegelo ya kakaretso go tokafatsa go neelo ya bona. Sekao: Ke ne ke kgaratlha go utlwa bangwe ba lona. Ka kopo lehang go bua ka lentswe le le utlwagalang – re batla go utlwa se o tla se buang.

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Mosupologo.**

- Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 66.
- Tlhalosetsa barutwana tirwana ya dipolelo.
- Bontsha tirwana nngwe le nngwe mo patitšhokong.
- Laela barutwana go feleletsa ditirwana mo dibukeng tsa bona.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhopha.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**

- Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
- Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.

2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**

- Bosigo bongwe. Yeeta le raagwe ba ne ba lebile ngwedi.*

- Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
- Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
- Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
- Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.

3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**

- Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
- Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
- Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
- Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
- Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Itsise Kgang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Ditlhangwa,
Tsebe ya
matseno 99

1. Itsise kgang.

- Bua jaana: Mo bekeng eno re tlile go buisa kgang e setlhogo sa yona se reng: *Kathrine Johnson ke mang?*
- Bua jaana: *Bosigo bongwe jo bo bothitho, Geeta o ne a lebelela ngwedi o o phatsimang mme o lora a fofa ka roketi. Rraagwe, Rre Kapoor, a re ga a rate kakanyo ya ga Geeta ya go ya mo sebakabakeng - bogolo a ka ithuta dipalo. Go tswa foo, rraagwe o mo anela kgang e e gagamatsang ya nnete ya Katherine Johnson, moitsedipalo yo o botlhale. Katherine o ne a rata go bala sengwe le sengwe mme a ya kwa Yunivesithi ana le dingwaga di le 14! Le fa batho ba bangwe ba ne ba sa mo tshola sentle ka ntlha ya mmala wa gagwe le bong, Katherine ga a ke a ineela. O ne a direla NASA mme a dirisa bokgoni ba gagwe ba dipalo go thusa bafofi ba ntlha ba sebakabaka go fofa ka pabalesego mo sebakabakeng. A re buiseng go utlwa ka mathata a Katherine Johnson a kopaneng le ona.*
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?
- Ka bokhutshwane bontsha barutwana ditshwantsho tsa kgang.

2. Aga lemorago la kitso la barutwana.

- Abelana le go tlhalosa lemorago la tshedimosetso e e neetsweng mo kgannyeng.
- Bontsha barutwana kwa kgang e diragalelang teng o dirisa mmapa wa Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
- Botsa jaana: A lo na le nngwe ya dipotso ka ga kgang eno?

3. Tlhalosa togaleano ya go tlhaloganya.

- Bua jaana, mo bekeng eno re ya go ithuta go: Dira diphopholetso tsa kitso.
- Tlhalosetsa barutwana togaleano eno.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 1&2

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 66.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 1 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 1 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 2.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Ruta Tlotlofoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Gopotsa barutwana ka thitokgang.**

- Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 56.
- Buisa kgotsa o bue tikafatso ya puo gape.
- Bontsha barutwana lenaane la mafoko tlotlofoko ya thitokgang.
- Tlhalosa gore mafoko ano a tla ba thusa go tthaloganya le go bua ka thitokgang.
- Ba buisetse lenaane la mafoko.

2. **Dirisa SDTB go ruta tlotlofoko.**

- Ruta mafoko a a latelang a tlotlofoko:
 - moitsedipalo: Motho yo o dirisang dipalo go rarabolola mathata le go araba dipotso.*
 - maatla a kgogedi: Maatla a a gogelang dilo kwa Lefatsheng mme a re thibela go kokobala.*
 - kgethololo: Go tshwara motho ka tsela e e sa siamang ka ntlha ya se a leng sone.*
 - go rola tiro: Fa motho a tlogela tiro ka ntlha ya go gola e bile a feditse tiro ya gagwe.*

3. **Dirisa ditogamaano tsa SDTB tse di tshwanetseng lefoko lengwe le lengwe:**

S: Supa setshwantsho kgotsa selwana sa nnete

D: Diragatsa lefoko

T: Tlhalosetsa barutwana bokao ba lefoko

B: Bua lefoko mo polelong

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Kopa barutwana go bula dibuka tsa go kwalela tsa bona mo letlhareng la tirwana ya dipolelo ya Mosupologo.**
 - Kwala dikarabo mo patitšhokong o bo do tlhalosetsa barutwana.
 - Bolelela barutwana go baakanya diphoso mo dibukeng tsa bona.
2. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labobedi.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 67.
 - b. Laela barutwana go feleletsa ditirwana mo dibukeng tsa bona.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophla.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Katherine Johnson e ne e le morutwana yo o botlhale thata.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya pele

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 101

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng go dira Puiso ya Pele.**
 - a. Bitsa barutwana go tla go nna mo mmetsheng kgotsa fa fatshe.
 - b. Nna fa pele ga barutwana le Kgobokanyo ya Ditlhangwa.
 - c. Netefatsa gore barutwana botlhe ba kgona go bona buka.
 - d. Gopotsa barutwana ka maitseo a o a lebeleletseng ka nako ya Puisokopanelo, sk. Maoto a fapane; matsogo a nne mo diropeng tsa bona; ba reetse ka tlhoafalo; ba tsiboge fa ba bidiwa; ba emise matsogo go botsa potso.
2. **Dira Puiso ya Pele jaana:**
 - a. Bua setlhogo sa kgang: *Kathrine Johnson ke mang?*
 - b. Tlhalosa bokgoni ba ponelopele. Bua jaana: Fa re dira ponelopele, re dirisa setlhogo le ditshwantsho go leka go batla gore kgang e ka ga eng.
 - c. Bontsha barutwana ditshwantsho mo tsebeng nngwe le nngwe.
 - d. Botsa jaana: O akanya gore go diragala eng fano?
 - e. Botsa jaana: O akanya gore ditshwantsho tseno di amana jang?

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 3&4

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 67.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 3 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 3 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 4.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Kanelokgang ya Maitlhamelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Baakanyetsa barutwana kanelokgang ya maitlhamelo.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Bolelela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng ya 68.
2. **Kaela barutwana go lebelela ditshwantsho.**
 - a. Botsa jaana: O bona eng mo setshwantshong seno?
3. **Bolelela barutwana gore mongwe le mongwe o tshwanetse go itlhamela kgang e khutshwane ka setshwantsho.**
4. **Bolelela barutwana gore sebopego sa kgang ya bona se nne jang. Bua jaana:**
 - a. Naya moanelwa mongwe le mongwe mo kgannyeng ya gago leina.
 - b. Bua gore kgang e diragalela kwa kae.
 - c. Kgang ya gago e tshwanetse go nna le tshimologo, bogare le bokhutlo.
 - d. Setshwantsho seno se bontsha karolo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha tshimologo ya kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bogare ba kgang ya gago.
 - Setshwantsho se ka bontsha bokhutlo ba kgang ya gago.
 - e. O ka simolola kgang ya gago ka gore:
 - “A o akanya gore re ka kgona?” ____ ga botsa...
 - E ne e le la ntlha...
 - Letsatsi le re neng ra leka go aga roketse ka lone le ne le tletse ka dimakatso...
5. **Laela barutwana go dira tirwana.**
 - a. Naya barutwana metsotso e mmalwa go akanya ka Dikgang tsa bona ka tidimalo.
 - b. Go tswa foo, laela barutwana go refosana go anela ditlhopha tsa bona dikgang. O ka rata go dirisa ‘thobane ya go bua/leje’ go dira seno.
 - c. Fa barutwana ba ntse ba bua, tsamayatsamaya mme o ba reetse.
6. **Konela thuto ka tsela e e latelang:**
 - a. Bitsa morutwana a le mongwe go abelana kgang ya bona le phaposing kgotsa botsa barutwana ba le 1–2 dipotso ka dikgang tsa ditlhopha tsa bona.
 - Botsa jaana: Kgang ya X e ne e le ka ga eng?
 - Botsa jaana: Ke eng se o se ratileng ka kgang ya ga X?
 - b. Naya paposi kakgelo ka kakaretso go tokafatsa dikgang tsa bona. Sekao: Go le gantsi, kwa tshimologong ya kgang, re bua gore kgang e diragalela kwa kae, le gore baanelwa ke bomang. Mo nakong e e tlang, le kang go akaretse tshedimosetso eno mo dikgannyeng tsa lona.

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Kopa barutwana go bula dibuka tsa go kwalela tsa bona mo letlhareng la tirwana ya dipolelo ya Labobedi.**
 - Kwala dikarabo mo patitšhokong o bo do tihalosetsa barutwana.
 - Bolelela barutwana go baakanya diphoso mo dibukeng tsa bona.
2. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Laboraro.**
 - Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 69.
 - Laela barutwana go feleletsa ditirwana mo dibukeng tsa bona.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka
 - b. lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - c. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Geeta o ne a ise a akanye go ya seholong se segolwane.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tihalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Ntlha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 101

1. Baakanyetsa barutwana Puiso ya Ntlha.

- Baya barutwana mo maemong a a siameng mo mmetsheng.
- Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
- Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kathrine Johnson ke mang?*
- Bua jaana: *Bosigo* bongwe jo bo bothitho, Geeta o ne a lebelela ngwedi o o phatsimang mme o lora a fofa ka roketi. Rraagwe, Rre Kapoor, a re ga a rate kakanyo ya ga Geeta ya go ya mo sebakabakeng - bogolo a ka ithuta dipalo. Go tswa foo, rraagwe o mo anela kgang e e gakgamatsang ya nnete ya Katherine Johnson, moitsedipalo yo o botlhale. Katherine o ne a rata go bala sengwe le sengwe mme a ya kwa Yunivesithi ana le dingwaga di le 14! Le fa batho ba bangwe ba ne ba sa mo tshola sentle ka ntlha ya mmala wa gagwe le bong, Katherine ga a ke a ineela. O ne a direla NASA mme a dirisa bokgoni ba gagwe ba dipalo go thusa bafofi ba ntlha ba sebakabaka go fofa ka pabalesego mo sebakabakeng. A re buiseng go utlwa ka mathata a Katherine Johnson a kopaneng le ona.
- Botsa jaana: A lo itse sengwe ka ga seno?

2. Dira Puiso ya Ntlha jaana:

- Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
- Bontsha barutwana ditshwantsho.
- Fa go tlhokega, emisa mme o tihalosetse barutwana.
- Bua ka mafoko a tlotlofoko fa a tlhagelela.
- Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 1 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.
- Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tihaloganyana.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Botsa barutwana: Ke phopholetso efe e e siameng e re ka e dirang ka kgang eno e mokwadi a sa re bolelelang ka yona? Ke eng se o ka se fopholetsang ka moanelwa?

Go kwala: Morutabana o re bontsha kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Itsitse gape setlhogo sa go kwala le ditlhokego tsa sona.**
 - a. Bua jaana, mo modikologong ono re tlile go kwala: Ke kwala mo bukatsatsing ka ga go leka sengwe se sentšhwa.
 - b. Tlhalosa ditlhokego tsa tiro:
 - Mofuta: Go kwala mo bukatsatsing
 - Dipolelo / ditemana: Kwala dipolelo di ka nna 10 mo bukatsatsing.
 - PYP: Lekopanyi 'le' le dirisediwa go kopanya dilo di le pedi tse di amanang kgotsa dikakanyo.
2. **Bontsha tiro mo patitšhokong.**
 - a. Gakolola barutwana ka dikakanyo tsa gago go tswa go mmapeng wa tlhaloganyo.
 - b. Bontsha barutwana gore ba tla wetsa jang letlhomeso la go kwala ba dirisa thulaganyo.
3. **Laela barutwana go simolola go kwala ka mo dibukeng tsa bona.**
 - a. Bua jaana: jaanong dirisa thulaganyo ya gago go feleletsa letlhomeso la go kwala.
4. **Tsamayatsamaya mo phaphosing mme o thuse barutwana ka bongwe le bongwe go simolola go kwala.**
 - a. Bua jaana: A re lebeleleng mmapa wa rona wa tlhaloganyo mme re o dirise go simolola go kwala.
 - b. Thusa barutwana ba ba kgaratlhang go dirisa letlhomeso la go kwala.

Letlhomeso la go kwala:

Bukatsatsi e erategang,
Ke lekile go...
Kwa tshimologong ke ne ke ikutlwa... gonne...
Ke ne ke kgaratlha go...
Ke ne ka dira phoso...
Fa go ne go le thata, ke ne ka...

Morutabana wa me / tsala / balelapa ba ne ba nthusa ka...
Le fa go ne go se motlhofo, ke ne ka tswela ke leka ka go...
Ka bonya ke ne ka lemoga...
Fa ke ne ke tokafala ke ne ka ikutlwa...
Jaanong ke kgona go... mme ke ikutlwa...
Go tswa go,
(Leina)

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira le Ditlhopha 5&6

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhopha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhopha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 69.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhopha 5 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhopha la gago.**
 - a. Baya setlhopha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhopheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhopha 5 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhopha 6.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Kopa barutwana go bula dibuka tsa go kwalela tsa bona mo letlhareng la tirwana ya dipolelo ya Laboraro.**
 - Kwala dikarabo mo patitšhokong o bo do tthalosetsa barutwana.
 - Bolelela barutwana go baakanya diphoso mo dibukeng tsa bona.
2. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labone.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 70.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Buisa setlhangwa gape, mme mo lekgetlhong leno, barutwana ba tshwanetse go buisa mmogo le wena.
 - d. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tthaloganya mo patitšhokong.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Katherine o ne a thusa go rulaganya tsela ya leeto la ntlha go ya kwa ngweding.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Dira Puiso ya Bobedi

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 101

1. **Rulaganya barutwana go dira Puiso ya bobedi.**
 - a. Baya barutwana mo maamong a a siameng mo mmetsheng.
 - b. Ba gopotse ka maitseo a a lebeleletsweng.
 - c. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kathrine Johnson ke mang?*
 - d. Gopotsa barutwana ka togaleano ya go tlhaloganya.
 - Bua jaana, mo bekeng eno re ithuta ka go: Dira diphopholetso tsa kitso.
 - Bua jaana, le a gopola gore re buisane ka seno maabane, fa ke go botsa: Ka dinako dingwe re tshwanetse go dira dikatlholo tsa rona ka se se diragalang mo kgannyeng. O akanya eng ka tshweetso / ditiro tsa moanelwa?
2. **Dira Puiso ya Bobedi jaana:**
 - a. Buisa tsebe nngwe le nngwe ya kgang kwa godimo, ka thelelo mme o utlwagala.
 - b. Bontsha barutwana setshwantsho.
 - c. Dirisa dikao tse di mo tsebeng ya matseno go bontsha togaleano ya go tlhaloganya.
 - d. Kwa bofelong ba kgang, botsa dipotso tsa Puiso 2 jaana:
 - Tlhamalatsa Potso 1 & 2 kwa barutwaneng ka bongwe.
 - Tlhamalatsa Potso 3 kwa phaposing yotlhe. Kopa barutwana go buisana ka potso le molekane.
 - Bitsa barutwana ba le mmalwa go abelana dikarabo tsa bona.

Go kwala: Barutwana ba a kwala kwalo ya ntlha

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomeso la
go kwala

1. **Gakolola barutwana ka ga tiro ya go kwala le tlhokego tsa yona.**
 - a. Bua jaana, gompieno re tla wetsa go kwala: Ke kwala mo bukatsatsing ka ga go leka sengwe se sentšhwa.
2. **Laela barutwana go tswela go kwala mo dibukeng tsa bona tsa tiro.**
3. **Farolanya.**
 - a. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go wetsa letlhomeso la go kwala.
 - b. Naya barutwana ba ba bonako tirwana ya koketso ya ka bonako: Kwala polelo e nngwe mo kwalong ya gago.
4. **Neela tirogae fa go tlhokega.**
 - a. Tlhalosa gore barutwana ba tshwanetse go feleletsa go kwala tirogae ya bona fa ba sa e fetsa.

Letlhomeso la go kwala:

Bukatsatsi e erategang,

Ke lekile go...

Kwa tshimologong ke ne ke ikutlwa... gonne...

Ke ne ke kgaratlha go...

Ke ne ka dira phoso...

Fa go ne go le thata, ke ne ka...

Morutabana wa me / tsala / balelapa ba ne ba nthusa ka...

Le fa go ne go se motlhofo, ke ne ka tswela ke leka ka go...

Ka bonya ke ne ka lemoga...

Fa ke ne ke tokafala ke ne ka ikutlwa...

Jaamong ke kgona go... mme ke ikutlwa...

Go tswa go,

(Leina)

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 7&8

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 67.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 7 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 7 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 8.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Buisanang ka kgang ya Puisokopanelo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomiso la
dipuisano:

Kakanyokgolo
ya kgang e ne
e le...

Ke ratile
moanelwa...
gonne...

Ke ithutile
gore...

Ke akanya
gore go ne
go sa siama /
go siame fa...
gonne...

1. **Baakanyetsa barutwana puisano ya setlhopha.**
 - a. Rulaganya barutwana ka ditlhopha tse 4.
 - b. Naya setlhopha sengwe le sengwe 'thobane ya go bua kgotsa leje'.
 - c. Bua jaana: O ka kgona go bua fa fela o tshotse 'thobane ya go bua/leje'.
2. **Dirang dipotso tsa puisano.**
 - a. Gopotsa barutwana ka kgang ya Puisokopanelo ya beke.
 - b. Kwala letlhomiso la puisano mo patitšhokong.
 - c. Buisa le go tlhalosa potso nngwe le nngwe (polelo e e simololang).
 - d. Bolelela barutwana gore leloko lengwe le lengwe la setlhopha le tshwanetse go bona tšhono go araba potso nngwe le nngwe.
 - e. Rotloetsa barutwana go akanya ka dikarabo tse di farologaneng.
3. **Laela barutwana go simolola ka dipuisano tsa bona.**
 - a. Laela barutwana baba tshotseng 'thobane ya go bua/leje' go simolola.
 - b. Tsamayatsamaya mme o ba neye tshegetso e e tlhokegang.
 - c. Mo metsotsong e le mmalwa ya bofelo, bitsa setlhopha go abelana dikarabo tsa bona.
4. **Paakanyo ya morutwana**
 - a. Lemoga barutwana ba le 3–4 go dira neelano ya molomo ka Mosupologo.
 - b. Bolelela barutwana gore ba dire paakanyo ya Mosupologo ya eng. (Lebelela RB mo lenaneothutong ka Mosupologo)

Medumopuo le dibopapuo: Piletso

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Baya barutwana sentle ka dibuka tsa go kwalela tsa bona, dipene le dithaledi.**
 - a. Bolelela barutwana go kwala setlhogo, 'Piletso' mme ba kwale dipalo 1–5 fa thoko ga mothalo o mohibidu.
 - b. Bitsa mafoko a a latelang a matlhano gore barutwana ba a kwale fa thoko ga dipalo 1–5: bataki, baruti, baoki, baagi, badiri
 - c. Go tswa foo, bolelela barutwana go kwala polelo e o e buang, ba dirisa matshwao a puo a a nepagetseng.
 - d. Bua polelo e e latelang. E boeletse ka iketlo, gabedi fa go tlhokega: Bataki ba a taka.
2. **Bolelela barutwana go dirisa dipensele tsa mebala go siamisa tiro ya bona.**
 - a. Kwala mafoko a matlhano le polelelo mo patitšhokong.
 - b. Fa o kwala, dumisa lefoko lengwe le lengwe.
 - c. Mo polelong, bua ka matshwao a puo a a dirisitsweng.
 - d. Bolelela barutwana go sekeletsa diphoso tsa bona ka pensele ya mmala.
 - e. Bolelela barutwana go kwalolola diphoso ka go di siamisa.
3. **Tsaya dintlha ka dikgwetlho le Tswelopele ya barutwana.**
4. **Kaela barutwana ka Bukapuiso ya Ditumiso ka Labotlhano.**
 - a. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 72.
 - b. Buisetsa setlhangwa kwa godimo. Bolelela barutwana gore ba go sale morago mo dibukeng tsa bone fa o ntse o buisa.
 - c. Bontsha gore ba dire jang tiro ya go kwala ga go tlhaloganya mo patitšhokong.

Ela tlhoko: Bolelela barutwana gore ba tlaa dira ditirwana tseno le molekane ka nako ya Puisokaelo ka Ditlhophu.

Puisokopanelo: Dira puiso ya morago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Kgobokanyo
ya
Ditlhangwa,
tsebe 101

1. **Baakanyetsa barutwana puiso ya morago.**
 - a. Gopotsa barutwana ka setlhogo sa kgang: *Kathrine Johnson ke mang?*
 - b. Tlhalosa tiro. Bua jaana: Gompiano re ya go dira kwalo ya go tlhaloganya ka ga kgang.
2. **Bontsha tiro jaana:**
 - a. Kwala dipotso mo patitshokong.
 - b. Buisetsa potso nngwe le nngwe kwa godimo.
 - c. Tlhalosa gore potso e batla mofuta ofe wa karabo.
 - d. Sekao: Anna o ne a apere eng? Karabo e tshwanetse go re bolelela ka seaparo sa ga Anna.
 - e. Sekao: O akanya gore Anna a ka bo a dirile eng? Karabo ga e yo mo setlhangweng – barutwana ba tshwanetse go akanya ka dikarabo tsa bona.
 - f. Bontsha barutwana gore fa tlase ga potso nngwe le nngwe go na le polelo e e simololang. Tlhalosa gore ba tshwanetse go dirisa seno go ba thusa go kwala karabo ya bona.
3. **Laela barutwana go dira tiro.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibuka tsa go kwalela tsa bona mme ba kwale letlha le setlhogo: Go tlhaloganya.
 - b. Bolelela barutwana go dirisa 'polelo e e simololang' fa tlase ga potso nngwe le nngwe mme ba kwale karabo ya potso nngwe le nngwe ka mo dibukeng tsa bona.
 - c. Laela barutwana go dirisa kitso ya medumopuo ya bona go kwala mafoko a basa a itseng. Ba tshwanetse go bua lefoko ka bonya mme ba kwale medumo e ba e utlwang.

Kwalo ya Go tlhaloganya

1. **Hobaneng Geeta a ne a batla ho ya ngwedding?**
Geeta o ne a batla ho...
2. **Ke ntho efe e le nngwe eo Katherine a neng a e bala ha a ne a le monyane?**
Ntho e le nngwe eo Katherine a neng a e bala e ne e le...
3. **Katherine o ne a na le dilemo tse kae ha a qala sekolo se phahameng?**
Katherine o qadile sekolong se phahameng a na le dilemo tse...
4. **Ke ntho dife tse pedi tse Katherine a neng a kgethollwa ka tsona?**
Katherine o ne a kgethollwa hobane o ne a le... hape a...
5. **Ke mang ya neng a soma Geeta ka dipalo?**
___ o ne a soma Geeta ka dipalo.

Go kwala: Morutabana o bontsha go baakanya mme barutwana ba a baakanya

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Bukatiro ya
DBE 2, tsebe
28

1. **Gakolola barutwana ka tiro ya bona ya go kwala:** Ke kwala mo bukatsatsing ka ga go leka sengwe se sentšhwa.
2. **Itsise lenaane la go siamisa**
 - a. Bua jaana, gonpieno re tlile go siamisa go kwala ga rona re dirisa lenaane la go siamisa:
 - Dipolelo / ditemana: Kwala dipolelo di ka nna 10 mo bukatsatsing.
 - PYP: Lekopanyi 'le' le dirisediwa go kopanya dilo di le pedi tse di amanang kgotsa dikakanyo.
3. **Bontsha go siamisa.**
 - a. Kwala polelo mo patitšhokong e e nang le diphoso.
 - b. Bontsha barutwanai gore ba ka siamisa jang phoso eo.
4. **Laela barutwana go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.**
 - a. Bua jaana, jaanong ke nako ya go buisa le go siamisa se re se kwadileng.
 - b. Tsamayatsamaya mo phaposing mme o thuse barutwana ba ba kgaratlhang go buisa le go siamisa se ba se kwadileng.
5. **Ba neele tiro ya go kwala go tswa go Bukatirong ya DBE.**
 - a. Fa barutwana ba wetsa go siamisa, ba tlhalosetse gore ba tshwanetswe go direla mo Bukatirong ya bona ya DBE.
 - b. Laela barutwana go wetsa:
 - Bukatiro ya DBE tsebe: 28
 - Dira Tirwana ya 'A re kwaleng'. Itire okare o Dan. Kwala ka ga letsatsi la gago kwa disorokiseng.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira le Ditlhophha 9&10

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Dibukapuiso
tse di
Tlhatlho-
bilweng
/ Tse di
Lekantsweng
(ga di
tlamelwe ke
NHLRP)

1. **Baakanyetsa barutwana Puisokaelo ka Ditlhophha.**
 - a. Netefatsa gore barutwana ba itse ditlhophha tsa go buisa tsa bona.
 - b. Baya barutwana sentle ka bobedi le Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona, dibuka tsa go kwalela le dipensele.
 - c. Laela barutwana go bula Bukapuiso ya Ditumiso ya bona mo tsebeng 72.
2. **Dira ditirwana tsa Bukapuiso ya Ditumiso tsa letsatsi le barutwana.**
Gakolola barutwana gore ba dire eng go dira tirwana nngwe le nngwe.
3. **Biletsa Setlhophha 9 kwa lefelong la Puisokaelo ka Ditlhophha la gago.**
 - a. Baya setlhophha sentle ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.
 - b. Bitsa barutwana ka bongwe go buisa modumopuo.
 - c. Bitsa barutwana ka bongwe go dira ditirwana tsa go dumisa.
 - d. Bitsa morutwana mongwe le mongwe go buisa mafoko kgotsa temana ya beke e e fetileng.
 - e. Kwala dintlha ka barutwana ba ba tlhokang tshegetso.
 - f. Kwala dintlha ka medumo e e tlhokang go kopanngwa.
4. **Ba dirisa Dibukapuiso ka Dikgato**
 - a. Aba dibukapuiso tse di leng teng mo setlhophheng. (Dibukapuiso ka dikgato)
 - b. Reetsa morutwana mongwe le mongwe a buisetsa kwa godimo go tswa mo bukapisong.
 - c. Fa e tsamaelana le pholisi ya sekolo, neela Dibukapuiso ka Dikgato gore barutwana ba ye le tsona kwa gae.
5. **Romela barutwana ba Setlhophha 9 kwa morago kwa ditafoleng tsa bona mme o bitse barutwana ba Setlhophha 10.**

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhologanya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Diragatsa kgotsa thala

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhoko le
patitšhoko

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore o tla boeletsa mafoko a tlotlofoko a ba ithutileng ona mo kgweditharong eno.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tla tshameka 'diragatsa kgotsa thala'.
 - b. Ke tla tlhopha morutwana yo o tla nnang 'yo o tshamekang'.
 - c. Morutwana o tla fa pele ga phaposiborutelo mme ke tla mo sebela lefoko mo tsebeng.
 - d. Morutwana o tshwanetse go diragatsa lefoko leo KGOTSA a thale setshwantsho sa lefoko leo mo patitšhokong.
 - e. Phaposiborutelo yotlhe e tshwanetse go tsholetsa diatla go fopholetsa lefoko leo.
 - f. Motho 'yo o tsamekang' o bitsa barutwana gore ba arabe.
 - g. Motho yo o arabang ka nepagalo o bo a le 'yo o tshamekang'. Ba tla kwa pele mme ke ba sebela lefoko mo tsebeng.
4. **Bitsa morutwana wa ntlha go nna 'yo o tshamekang' mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. Kwala medumo ya motheo e le 8 e barutwana ba ithutileng kgotsa boeletsa seno mo patitšhokong.
2. Thalosetsa barutwanana gore ba tlile go tshameka motshako wa medumopuo go ijesa monate.
3. Tlhalosa gore ba tlile go kwala mafoko, dipolelo kgotsa kang ba dirisa medumo eo FELA.
4. Dira polelo e le nngwe e khutshwane jaaka sekao mme o e kwale mo patitšhokong (Kgotsa kwala mafoko fa polelo e sa kgonege.)
5. Kopa barutwana go tlhola gore a mafoko kgotsa polelo ya gago e nepagetse:
 - a. A e simolola ka tlhakakgolo?
 - b. A e felela ka letshwao la go ema, letshwao la potso kgotsa la go tlhobaela?
 - c. A o dirisitse fela medumo ya motheo e le 8 mo patitšhokong?
6. Morago ga moo, neela barutwana metsotso e le mmalwa go kwala mafoko kgotsa dipolelo/dipolelo tsa bona.
7. Bolelela barutwana go ananya dibuka le go tlhola tiro ya mongwe le mongwe.
8. Bitsa barutwana ba ba nang le mafoko kgotsa dipolelo tse di nepagetseng go buisetsa tiro ya bona kwa godimo.
9. Fa ba ntse ba buisa, kwala mafoko kgotsa dipolelo mo patitšhokong.
10. Tlholo gape go bona gore a ba dirisitse fela medumo ya motheo e le 8.
11. Akgola barutwana botlhe ka maiteko a bona.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Bontsha ka mokgwa o o ka phasalatsang mokwalo wa gago

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Sekao sa
morutabana:
tiro ya go
kwala

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso go tswa mo thutong e e fetileng.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Diragatsa kgotsa thala

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhoko le
patitšhoko

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore o tla boeletsa mafoko a tlotlofoko a ba ithutileng ona mo kgweditharong eno.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tla tshameka 'diragatsa kgotsa thala'.
 - b. Ke tla tlhopha morutwana yo o tla nnang 'yo o tshamekang'.
 - c. Morutwana o tla fa pele ga phaposiborutelo mme ke tla mo sebela lefoko mo tsebeng.
 - d. Morutwana o tshwanetse go diragatsa lefoko leo KGOTSA a thale setshwantsho sa lefoko leo mo patitšhokong.
 - e. Phaposiborutelo yotlhe e tshwanetse go tsholetsa diatla go fopholetsa lefoko leo.
 - f. Motho 'yo o tsamekang' o bitsa barutwana gore ba arabe.
 - g. Motho yo o arabang ka nepagalo o bo a le 'yo o tshamekang'. Ba tla kwa pele mme ke ba sebela lefoko mo tsebeng.
4. **Bitsa morutwana wa ntlha go nna 'yo o tshamekang' mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. Kwala medumo ya motheo e le 9 e barutwana ba ithutileng kgotsa boeletsa seno mo patitšhokong.
2. Thalosetsa barutwanana gore ba tlile go tshameka motshako wa medumopuo go ijesa monate.
3. Tlhalosa gore ba tlile go kwala mafoko, dipolelo kgotsa kang ba dirisa medumo eo FELA.
4. Dira polelo e le nngwe e khutshwane jaaka sekao mme o e kwale mo patitšhokong (Kgotsa kwala mafoko fa polelo e sa kgonege.)
5. Kopa barutwana go tlhola gore a mafoko kgotsa polelo ya gago e nepagetse:
 - a. A e simolola ka tlhakakgolo?
 - b. A e felela ka letshwao la go ema, letshwao la potso kgotsa la go tlhobaela?
 - c. A o dirisitse fela medumo ya motheo e le 9 mo patitšhokong?
6. Morago ga moo, neela barutwana metsotso e le mmalwa go kwala mafoko kgotsa dipolelo/dipolelo tsa bona.
7. Bolelela barutwana go ananya dibuka le go tlhola tiro ya mongwe le mongwe.
8. Bitsa barutwana ba ba nang le mafoko kgotsa dipolelo tse di nepagetseng go buisetsa tiro ya bona kwa godimo.
9. Fa ba ntse ba buisa, kwala mafoko kgotsa dipolelo mo patitšhokong.
10. Tlholo gape go bona gore a ba dirisitse fela medumo ya motheo e le 7.
11. Akgola barutwana botlhe ka maiteko a bona.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba a akanya le go tlhopha

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dibuka tsa go
kwalela tsa
barutwana
Dipampiri tsa
A4

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso go tswa mo thutong e e fetileng.

Puisokaelo ka ditlhopho: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso
Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhopho tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didiriswa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Diragatsa kgotsa thala

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhoko le
patitšhoko

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore o tla boeletsa mafoko a tlotlofoko a ba ithutileng ona mo kgweditharong eno.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tla tshameka 'diragatsa kgotsa thala'.
 - b. Ke tla tlhopha morutwana yo o tla nnang 'yo o tshamekang'.
 - c. Morutwana o tla fa pele ga phaposiborutelo mme ke tla mo sebela lefoko mo tsebeng.
 - d. Morutwana o tshwanetse go diragatsa lefoko leo KGOTSA a thale setshwantsho sa lefoko leo mo patitšhokong.
 - e. Phaposiborutelo yotlhe e tshwanetse go tsholetsa diatla go fopholetsa lefoko leo.
 - f. Motho 'yo o tsamekang' o bitsa barutwana gore ba arabe.
 - g. Motho yo o arabang ka nepagalo o bo a le 'yo o tshamekang'. Ba tla kwa pele mme ke ba sebela lefoko mo tsebeng.
4. **Bitsa morutwana wa ntlha go nna 'yo o tshamekang' mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. Kwala medumo ya motheo e le 10 e barutwana ba ithutileng kgotsa boeletsa seno mo patitšhokong.
2. Thalosetsa barutwanana gore ba tlile go tshameka motshako wa medumopuo go ijesa monate.
3. Tlhalosa gore ba tlile go kwala mafoko, dipolelo kgotsa kang ba dirisa medumo eo FELA.
4. Dira polelo e le nngwe e khutshwane jaaka sekao mme o e kwale mo patitšhokong (Kgotsa kwala mafoko fa polelo e sa kgonege.)
5. Kopa barutwana go tlhola gore a mafoko kgotsa polelo ya gago e nepagetse:
 - a. A e simolola ka tlhakakgolo?
 - b. A e felela ka letshwao la go ema, letshwao la potso kgotsa la go tlhobaela?
 - c. A o dirisitse fela medumo ya motheo e le 10 mo patitšhokong?
6. Morago ga moo, neela barutwana metsotso e le mmalwa go kwala mafoko kgotsa dipolelo/dipolelo tsa bona.
7. Bolelela barutwana go ananya dibuka le go tlhola tiro ya mongwe le mongwe.
8. Bitsa barutwana ba ba nang le mafoko kgotsa dipolelo tse di nepagetseng go buisetsa tiro ya bona kwa godimo.
9. Fa ba ntse ba buisa, kwala mafoko kgotsa dipolelo mo patitšhokong.
10. Tlholo gape go bona gore a ba dirisitse fela medumo ya motheo e le 10.
11. Akgola barutwana botlhe ka maiteko a bona.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba phasalatsa go kwala ga bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dibuka tsa go
kwalela tsa
barutwana
Dipampiri tsa
A4

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso go tswa mo thutong e e fetileng.

Go kwala: Barutwana ba phasalatsa go kwala ga bona

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Dibuka tsa go
kwalela tsa
barutwana
Dipampiri tsa
A4

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso go tswa mo thutong e e fetileng.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Kwala ditlhangwa tse di kgonang go ranolwa

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. Kwala medumo ya motheo e le 11 e barutwana ba ithutileng kgotsa boeletsa seno mo patitšhokong.
2. Thalosetsa barutwanana gore ba tlile go tshameka motshako wa medumopuo go ijesa monate.
3. Tlhalosa gore ba tlile go kwala mafoko, dipolelo kgotsa kang ba dirisa medumo eo FELA.
4. Dira polelo e le nngwe e khutshwane jaaka sekao mme o e kwale mo patitšhokong (Kgotsa kwala mafoko fa polelo e sa kgonege.)
5. Kopa barutwana go tlhola gore a mafoko kgotsa polelo ya gago e nepagetse:
 - a. A e simolola ka tlhakakgolo?
 - b. A e felela ka letshwao la go ema, letshwao la potso kgotsa la go tlhobaela?
 - c. A o dirisitse fela medumo ya motheo e le 11 mo patitšhokong?
6. Morago ga moo, neela barutwana metsotso e le mmalwa go kwala mafoko kgotsa dipolelo/dipolelo tsa bona.
7. Bolelela barutwana go ananya dibuka le go tlhola tiro ya mongwe le mongwe.
8. Bitsa barutwana ba ba nang le mafoko kgotsa dipolelo tse di nepagetseng go buisetsa tiro ya bona kwa godimo.
9. Fa ba ntse ba buisa, kwala mafoko kgotsa dipolelo mo patitšhokong.
10. Tlholo gape go bona gore a ba dirisitse fela meduo ya motheo e le 11.
11. Akgola barutwana botlhe ka maiteko a bona.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go soboloka lenathwana la pampiri mme morago o le otlolole.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Bontsha gore o tthagisa go kwala ga gago jang

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tthagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso ya thuto e e fetileng.

Go kwala: Bontsha gore o tthagisa go kwala ga gago jang

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tthagisa kwalo tsa bona.

Tsweletso ya thuto e e fetileng.

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Diragatsa kgotsa thala

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhoko le
patitšhoko

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore o tla boeletsa mafoko a tlotlofoko a ba ithutileng ona mo kgweditharong eno.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tla tshameka 'diragatsa kgotsa thala'.
 - b. Ke tla tlhopha morutwana yo o tla nnang 'yo o tshamekang'.
 - c. Morutwana o tla fa pele ga phaposiborutelo mme ke tla mo sebela lefoko mo tsebeng.
 - d. Morutwana o tshwanetse go diragatsa lefoko leo KGOTSA a thale setshwantsho sa lefoko leo mo patitšhokong.
 - e. Phaposiborutelo yotlhe e tshwanetse go tsholetsa diatla go fopholetsa lefoko leo.
 - f. Motho 'yo o tsamekang' o bitsa barutwana gore ba arabe.
 - g. Motho yo o arabang ka nepagalo o bo a le 'yo o tshamekang'. Ba tla kwa pele mme ke ba sebela lefoko mo tsebeng.
4. **Bitsa morutwana wa ntlha go nna 'yo o tshamekang' mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Puisokopanelo: Barutwana ba tlhagisa go kwala ga bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Itsise go tlhagisa mo barutwaneng gape.**

- Bua jaana: Gakologelwa gore mo bekeng eno re tllile go tlhagisa kwalo ya rona e re e phalasaditseng.
- Bua jaana: Fa re tlhagisa se re se kwadileng, re se abelana le ba bangwe. Re tlhalosa setshwantsho sa rona le go buisa kwalo wa rona. Re bua ka lentswe le le kwa godimo le le utlwalang sentle gore mongwe le mongwe a re utlwe.
- Bua jaana: Fa re fetsa go bua, re ka tsamayatsamaya mo phaposing go bontsha mongwe le mongwe setshwantsho sa rona.
- Bua jaana: Fa ba bangwe ba tlhagisa, re reetsa ka kelotlhoko. Ka metlha re ba bontsha bopelonomi le go ba opela diatla fa ba fetsa.

2. **Bitsa barutwana go tlhagisa go kwala ga bona.**

- Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
- Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tlhalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
- Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
- Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.

Go kwala: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Letlhomiso la
go kwala:
Letshwao:
Leina

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelala go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso
Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhopha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Leina kgotsa lediri?

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore maina ke mafoko a go naya maina mme madiri ke mafoko a a diragatsang kgotsa a a dirang.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tlile go tshameka 'leina kgotsa lediri'.
 - b. Ke tla bua lefoko.
 - c. Fa e le leina, o tshwanetse go tsholetsa monwana o le mongwe.
 - d. Fa e le lediri, o tshwanetse go tsholetsa menwana e le 2.
 - e. Go tswa foo, lo tla dira ka bobedi go dira polelo ka lefoko, le le bontshang gore le kaya eng.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bo bo farologaneng go bua dipolelo tsa bone.
4. **Bua lefoko la ntlha mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisiweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go tlhotlhora diatla tsa rona.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelala go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhopha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Leina kgotsa lediri?

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didiriswa ga
di tlhokege

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore maina ke mafoko a go naya maina mme madiri ke mafoko a a diragatsang kgotsa a a dirang.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tlile go tshameka 'leina kgotsa lediri'.
 - b. Ke tla bua lefoko.
 - c. Fa e le leina, o tshwanetse go tsholetsa monwana o le mongwe.
 - d. Fa e le lediri, o tshwanetse go tsholetsa menwana e le 2.
 - e. Go tswa foo, lo tla dira ka bobedi go dira polelo ka lefoko, le le bontshang gore le kaya eng.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bo bo farologaneng go bua dipolelo tsa bone.
4. **Bua lefoko la ntlha mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisiweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go otlololela menwana ka mogare le kwa ntle.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelala go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhopha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhopha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Leina kgotsa lediri?

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore maina ke mafoko a go naya maina mme madiri ke mafoko a a diragatsang kgotsa a a dirang.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tlile go tshameka 'leina kgotsa lediri'.
 - b. Ke tla bua lefoko.
 - c. Fa e le leina, o tshwanetse go tsholetsa monwana o le mongwe.
 - d. Fa e le lediri, o tshwanetse go tsholetsa menwana e le 2.
 - e. Go tswa foo, lo tla dira ka bobedi go dira polelo ka lefoko, le le bontshang gore le kaya eng.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bo bo farologaneng go bua dipolelo tsa bone.
4. **Bua lefoko la ntlha mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisiweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona ka go gatelela diatla tsa rona go dira lebole re balela go 5, re bo re repa.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlhang tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Go kwala: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Mokwalo: Ikatise go kwala mokwalo o o tshwaraganeng

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tšhate ya
Mokwalo

1. **Baakanyetsa barutwana mokwalo.**
 - a. Bua jaana: A re thathafatseng menwana ya rona re dire jaaka e kete re tshameka piano.
 - b. Lekola le go baakanya boemo jwa mmele wa barutwana le go tshwara dipensele.
2. **Bontsha gore o kwala le go feleletsa jang dipolelo tsa mokwalo o o tshwaraganeng:**
 - *Ke dirisa medumopuo le go kopanya medumo go buisa mafoko.*
 - *Ke ikutlwa _____ ka ga go buisa.*
 - a. Fa o ntse o kwala, tlhalosa ntlha e o simololang mo go yona, gore o tsamaela ntlheng efe le dikgala mo magareng ga mafoko.
 - b. Laela barutwana go kwala polelo/dipolelo mo dibukeng tsa go kwalela tsa bona.
 - c. Tsamayatsamaya mo morutwaneng mongwe le mongwe mme o lekole; popego ya tlhaka, bogolo jwa tlhaka le sekgala magareng ga ditlhaka.
 - d. Neela barutwana ba ba kgaratlheng tshegetso.
3. **Tsibosa barutwana ka lebelo la go kwala le nepagalo.**
 - a. Fa bontsi jwa barutwana ba feditse, bua o re 'emisang'.
 - b. Laela barutwana gore ba ele tlhoko gore ba setse ba le bokgakala jo bo kana kang.
 - c. Fa ba sa fetsa, ba bolelele gore ba leke go kwala ka bonako ka moso.
 - d. Gape dira gore barutwana ba bapise mokwalo wa bone le wa gago mo patitšhokong.
 - e. Ba kope gore ba ele tlhoko gore ba dirile diphoso di le kae.

Puisokopanelo: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Go kwala: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

Go Reetsa le go Bua: Tshameka metshameko ya tlotlofoko: Leina kgotsa lediri?

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Dipapetla-
napuiso tsa
tlotlofoko,
ditshwantsho,
dilwana

Bukapuiso ya
Ditumiso

1. **Dira lenaane la mafoko otlhe a tlotlofoko a e leng madiri kgotsa maina.**
2. **Bolelela barutwana gore maina ke mafoko a go naya maina mme madiri ke mafoko a a diragatsang kgotsa a a dirang.**
3. **Neela barutwana ditaelo tse di latelang:**
 - a. Re tlile go tshameka 'leina kgotsa lediri'.
 - b. Ke tla bua lefoko.
 - c. Fa e le leina, o tshwanetse go tsholetsa monwana o le mongwe.
 - d. Fa e le lediri, o tshwanetse go tsholetsa menwana e le 2.
 - e. Go tswa foo, lo tla dira ka bobedi go dira polelo ka lefoko, le le bontshang gore le kaya eng.
 - f. Ke tla bitsa bobedi bo bo farologaneng go bua dipolelo tsa bone.
4. **Bua lefoko la ntlha mme o simolole motshameko.**

Medumopuo le dibopapuo: Aga le go bontsha mafoko

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Tege ya go
tsameka,
ditlhogo tsa
mabotlolo,
bobowa,
pasta, jj.

1. Sutela kwa lefelong le le bulegileng.
2. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la tiro le fa kae.
3. Bontsha barutwana gore lefelo la bona la pontsho le fa kae.
4. Kgaoganya barutwana ka ditlhopha tsa 2-4.
5. Abela setlhopha sengwe le sengwe didirisiwa tse di leng teng.
6. Bolelela setlhopha sengwe le sengwe go akanya ka lefoko le ba ka le kwalang.
7. Morago ga moo, bolelela ditlhopha go aga lefoko leo go tswa mo didirisiweng.
8. Fa ditlhopha di setse di agile lefoko la tsona, di tshwanetse go le bontsha mo lefelong la pontsho.
9. Letla barutwana go tsamayatsamaya le go buisa mafoko a mongwe le mongwe.
10. Leboga barutwana mme o ba bolelele gore ba phepafatse.

Puisokopanelo: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Go kwala: Barutwana ba tswelala go tlhagisa kwalo ya bona

NAKO:
20 metsotso

DIDIRISWA:
Barutwana
ba
Phasalatsa
Kwalo ya
bona

Dirisa nako e gore barutwana ba phasalatse le go tlhagisa kwalo tsa bona.

1. **Tswelela go bitsa barutwana go tlhagisa mo phaposiborutelong.**
 - a. Bitsa barutwana ka bongwe ka bongwe gore ba tle kwa pele mo phaposing go tla go tlhagisa kwalo ya bona.
 - b. Naya morutwana mongwe le mongwe metsotso e le 1–2 go tthalosa setshwantsho sa gagwe le go buisa se a se kwadileng.
 - c. Fa ba feditse, ba tshwanetse go tsamayatsamaya ba bontsha setshwantsho sa bone.
2. **Fa barutwana ba tlhagisa kwalo ya bona, tlhomamisa gore phaposi e reetsa ka kelotlhoko. Ba gakolole gore ba ope diatla fa morutwana mongwe le mongwe a tla go tlhagisa kwalo ya bona.**
3. **Bontsha tiro yotlhe e e phasaladitsweng ya barutwana mo bukeng ya phaposi kgotsa mo pating ya dikitsiso.**

Puisokaelo ka ditlhophha: Dira Teko ya Puiso ya Molomo ka Thelelo

NAKO:
30 metsotso

DIDIRISWA:
Bukapuiso ya
Ditumiso

Buka ya
Tlhatlhobo

1. **Baya barutwana mo maemong a a siameng ka Dibukapuiso tsa Ditumiso tsa bona.**
 - a. Bolelela barutwana go bula dibukapuiso tsa ditumiso tsa bona mo tsebeng ya ntlha.
 - b. Bolelela barutwana go dira le balekane ba bona.
 - c. Bolelela barutwana go itlhatlhoba fa ba ka kgona go buisa medumopuo yotlhe.
 - d. Bolelela barutwana go refosana go buisa mafoko otlhe le ditlhangwa gape.
2. **Bitsa barutwana ka bongwe go tla go dira diteko tsa PMT.**
 - a. Dirisa diteko tsa PMT tse di neetsweng mo Bukaneng ya Tlhatlhobo.
 - b. Latela ditaelo tsa teko ya PMT mo Bukananeng ya Tlhatlhobo.
 - c. Rekota dipholo tsa morutwana mongwe le mongwe.
 - d. Dirisa dipholo tseno go tlhabolola ditlhophha tsa bokgoni jwa puiso jo bo tshwanang tsa gago.
 - e. Gape dirisa dipholo tseno go dira dintlha tse di tshwanetseng go siamisiwa mo kgweditharong e e latelang.

Bokhutlo ba letsatsi: Puisetsogodimo

NAKO:
15 metsotso

DIDIRISWA:
Didirisiwa tsa
morutabana

- Dirisa didirisiwa tsa gago: Dibukakgolo, Kgobokanyo ya Ditlhangwa le Dibuka tsa dikgang tse di maleba.
- Dirisa nako eno go bontsha puiso ka thelelo, o bontsha maikutlo.
- Tirwana e, e thusa barutwana go nna le lerato la dikgang le go buisa.
- Gape e aga tlotlofoko ya bona, kitso ya lemorago le mogopolo o o dirang. Tseno tsotlhe ke bokgoni jo bo botlhokwa jwa go tlhaloganya.

